

การคาดการณ์ GDP ภาคอุตสาหกรรม

บทความพิเศษ

- ▶ เศรษฐศาสตร์ด้านอุปทาน
- ▶ "EPR" เสริมสร้างความรับผิดชอบผู้ผลิต ส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน
- ▶ EV-EURO6 ทางออกปัญหามลพิษจากยานยนต์
- ▶ ผลกระทบนโยบายโควิด (ZERO COVID-19) ของจีน ต่อภาคอุตสาหกรรมไทย
- ▶ เคนยา ประตูสู่แอฟริกาตะวันออก

เกร็ดความรู้

การสร้างเครื่องช่วยด้านการผลิต กับกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ด้วยดัชนีอุตสาหกรรม ภายใต้หลักสูตร Introduction to Industrial Production Indices for Mekong Countries

นานาสาระ

- ▶ UBI จะเกิดขึ้นได้หรือไม่ ในประเทศไทย?
- ▶ บาหลีเรน : ประเทศสองฝั่งทะเล

CONTENTS

ปีที่ 19 ฉบับที่ 71 ประจำเดือนมกราคม – มีนาคม 2566

3 เรื่องเด่นประจำฉบับ

การคาดการณ์ GDP ภาคอุตสาหกรรม

8 บทความพิเศษ สศอ.

- ▶ เศรษฐศาสตร์ด้านอุปทาน
- ▶ "EPR" เสริมสร้างความรับผิดชอบผู้ผลิต ส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน
- ▶ EV-EURO6 ทางออกปัญหามลพิษจากยานยนต์
- ▶ ผลกระทบนโยบายโควิด (ZERO COVID-19) ของจีนต่อภาคอุตสาหกรรมไทย
- ▶ เคนยา ประตูด่านแอฟริกาตะวันออก

28 กาะแนวโน้

เศรษฐกิจอุตสาหกรรม

สรุปดัชนีอุตสาหกรรมไทย ไตรมาส 4/2565 และการคาดการณ์

31 นานาสาระ

- ▶ UBI จะเกิดขึ้นได้หรือไม่ในประเทศไทย?
- ▶ บทเรียน : ประเทศสองฝั่งทะเล

38 เกร็ดความรู้อุตสาหกรรม

การสร้างเครือข่ายด้านการผลิตกับกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขงด้วยดัชนีอุตสาหกรรม ภายใต้หลักสูตร Introduction to Industrial Production Indices for Mekong Countries

41 รอบรู้อุตสาหกรรม

ภาพกิจกรรมการดำเนินงานที่ผ่านมา

43 OIE Business Indicator

- ▶ การส่งออก – นำเข้า สินค้าอุตสาหกรรมไทย
- ▶ The Early Warning System of Industrial Economic
- ▶ ดัชนีชี้แนวโน้มเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (MPI)

บรรณาธิการกลอง

สวัสดีท่านผู้อ่านทุกท่าน วารสารเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ฉบับที่ 71 ประจำเดือนมกราคม – มีนาคม 2566 นำเสนอเรื่องเด่น “การคาดการณ์ GDP ภาคอุตสาหกรรม”

บทความพิเศษเรื่อง “เศรษฐศาสตร์ด้านอุปทาน” “EPR” เสริมสร้างความรับผิดชอบผู้ผลิต ส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน “EV – EURO6 ทางออกปัญหามลพิษจากยานยนต์” “ผลกระทบนโยบายโควิด (ZERO COVID-19) ของจีนต่อภาคอุตสาหกรรมไทย” และ “เคนยา ประตูสู่แอฟริกาตะวันออก” ต่อด้วย นานาสาระ “UBI จะเกิดขึ้นได้หรือไม่ในประเทศไทย” และบทเรียน : ประเทศสองฝั่งทะเล และเกร็ดความรู้อุตสาหกรรม “การสร้างเครือข่ายด้านการผลิตกับกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขงด้วยดัชนีอุตสาหกรรม ภายใต้หลักสูตร Introduction to Industrial Production Indices for Mekong Countries” แล้วพบกันใหม่อีกครั้งกับวารสารฯ ฉบับหน้า ค่ะ

ด้วยความปรารถนาดี
บรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

วรพรรณ ชิตอรุณ

ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ศิริเพ็ญ เกียรติเฟื่องฟู

รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

กฤต จันทสุวรรณ

รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

อนุวัตร จุลินทร

ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

พฐ ทองจุล

ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม

ชาติ ชันศิริ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

ภาคอุตสาหกรรม

บรรณาธิการบริหาร

รวีวรรณ อุตตรนคร

เลขานุการกรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

กองบรรณาธิการ

วรรณารถ มิถุนิรัฐ

กฤษฎา นุรักษ์

ศิรินาถ ปรีชา

จันทิมา ยาเกื้อ

พิชิตพล แก้วงาม

อัมพร สุวรรณรัตน์

สุจิรมา หาญสวัสดิ์

ภูริตดา มณียม

บุญอนันต์ เสวตสิทธิ์

เทพยุตา วงศ์วีรติ

พิมพ์กมล ไชยสมภาร

ปฎิญา มั่งคั่ง

การคาดการณ์

GDP

ภาคอุตสาหกรรม

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

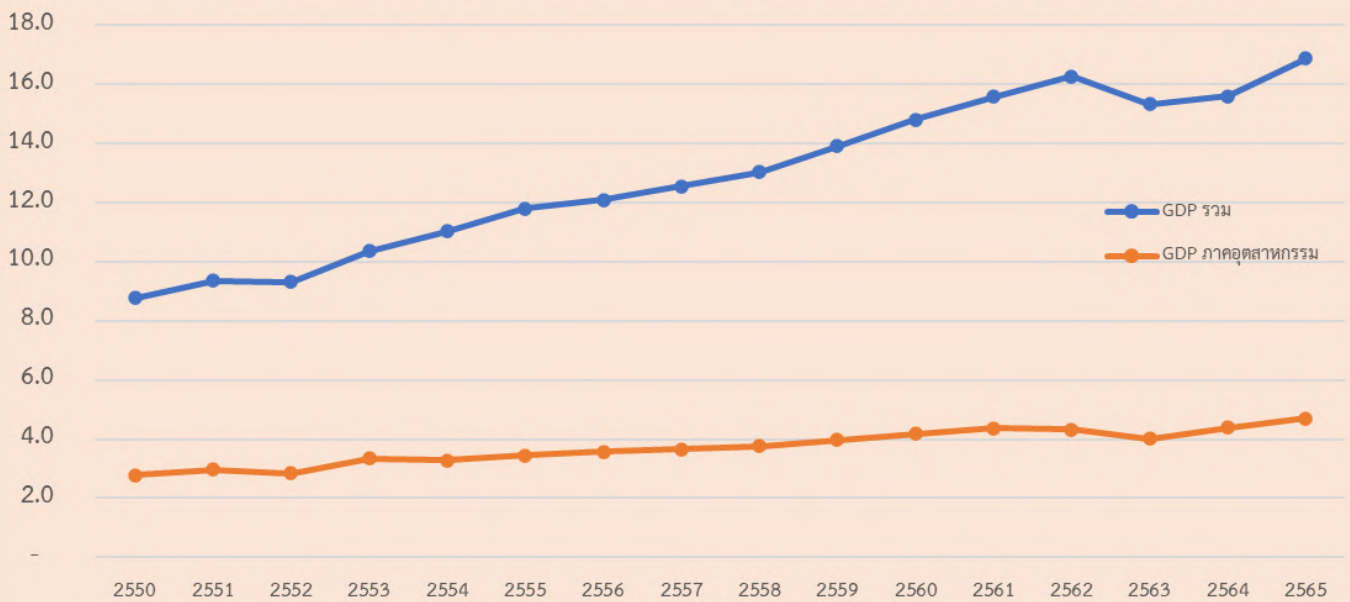
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภาคอุตสาหกรรม หรือ GDP ภาคอุตสาหกรรม ประกอบด้วยมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายของการผลิตภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศในระยะเวลา 1 ปี เป็นข้อมูลที่แสดงแนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรม กรณีถ้าตัวเลขอัตราการเปลี่ยนแปลงของ GDP ภาคอุตสาหกรรมเป็นลบ แสดงว่ารายได้ของผู้ผลิตที่เกิดขึ้นในปีนั้นลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อน ทำให้เม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจลดลง ส่งผลให้การจับจ่ายใช้สอยในการซื้อสินค้าและบริการลดลง การลงทุนในโครงการต่าง ๆ ของภาคเอกชนลดลง การจ้างงานลดลง

การส่งออกสุทธิลดลง เศรษฐกิจอยู่ในภาวะชะลอตัวในทางตรงกันข้าม และกรณีถ้าตัวเลขอัตราการเปลี่ยนแปลงของ GDP ภาคอุตสาหกรรมเป็นบวก แสดงว่ารายได้ของผู้ผลิตที่เกิดขึ้นในปีนั้นเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน ทำให้เม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การจับจ่ายใช้สอยในการซื้อสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น การลงทุนในโครงการต่าง ๆ ของภาคเอกชนเพิ่มขึ้น การจ้างงานเพิ่มขึ้นการส่งออกสุทธิเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจมีการเติบโตมากขึ้น

มูลค่า(ล้านล้านบาท)

GDP รวมรายปี และ GDP ภาคอุตสาหกรรมรายปี โดยสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และ GDP ภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะมีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน โดย GDP ภาคอุตสาหกรรมเป็นส่วนหนึ่งของ GDP ซึ่งประกอบไปด้วย ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคการบริการ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8 32 และ 60 ตามลำดับ โดย GDP ภาคอุตสาหกรรมประกอบด้วย สาขาเหมืองแร่ สาขาการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม สาขาการไฟฟ้า และสาขาการประปา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.3 28.0 2.5 และ 0.4 ของ GDP รวมทั้งประเทศ ตามลำดับ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า สาขาการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเป็นตัวแทนของ GDP ภาคอุตสาหกรรม

ปัจจุบันสำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะมีการจัดทำข้อมูล GDP สาขาการผลิตภาคอุตสาหกรรมเป็นรายไตรมาส แต่ยังไม่มีการจัดทำข้อมูลประมาณการล่วงหน้าเป็นรายปี สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมซึ่งมีหน้าที่หลักในการเสนอแนะนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม จึงดำเนินการจัดทำประมาณการเศรษฐกิจสาขาการผลิตภาคอุตสาหกรรม ใช้สำหรับเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบทิศทางการขยายตัวทางเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมในระยะเวลา 1 ปีข้างหน้า เพื่อให้สามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในเชิงเศรษฐกิจได้อย่างครอบคลุมและรอบด้าน อันจะทำให้สามารถจัดทำนโยบายได้อย่างเหมาะสมเพื่อรองรับสถานการณ์ต่าง ๆ หรือสามารถออกมาตรการต่าง ๆ ได้อย่างทันการณ์

การประมาณการเศรษฐกิจเป็นการพยากรณ์สถานการณ์เศรษฐกิจในอนาคต ซึ่งต้องใช้ข้อมูลทางเศรษฐกิจที่สำคัญทั้งในภาพรวมและรายสาขา โดยส่วนใหญ่จะใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ทราบแนวโน้มของการประมาณการในเชิงปริมาณ เช่น อัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่าง ๆ รวมถึงการรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ประกอบการ เพื่อให้ประมาณการเศรษฐกิจเป็นไปอย่างถูกต้องแม่นยำ โดยประมาณการเศรษฐกิจมีทั้งในระดับมหภาค เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) อัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงาน เป็นต้น และในระดับจุลภาค ได้แก่ การประมาณการ GDP รายสาขา การผลิตต่าง ๆ ทั้งนี้ หน่วยงานที่มีการจัดทำประมาณการเศรษฐกิจของประเทศไทยในระดับมหภาค เช่น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และสำนักวิจัยของธนาคารพาณิชย์

การประมาณการเศรษฐกิจสาขาการผลิตภาคอุตสาหกรรม หรือ GDP ภาคอุตสาหกรรมของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมใช้แบบจำลองเศรษฐมิติมหภาค ซึ่งเป็นแบบจำลองความสัมพันธ์ของตัวแปรพื้นฐานทางเศรษฐกิจไทยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริง และแบบจำลองเศรษฐมิติมหภาคยังสามารถใช้วิเคราะห์ผลกระทบด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมจากปัจจัยภายนอก เช่น การปรับขึ้นของราคาน้ำมันดิบ การอ่อนค่าของเงินบาท อัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อ GDP ภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น

แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคเมืองคํประกอบที่สําคัญ 2 ด้าน ดังนี้

ด้านอุปสงค์หรือด้านการใช้จ่าย

ประกอบด้วยตัวแปรเกี่ยวกับการบริโภคของภาคเอกชน (C) การลงทุนของภาคเอกชนและภาครัฐ (I) การบริโภคของภาครัฐ (G) การนำเข้า และการส่งออกสินค้าและบริการ (X-M)

ด้านอุปทานหรือด้านการผลิต

ประกอบด้วยตัวแปรเกี่ยวกับการผลิต ได้แก่ ปัจจัยแรงงาน (L) ปัจจัยทุน (K) และตัวแปรคุณภาพของปัจจัยแรงงาน ได้แก่ วัตถุประสงค์นำเข้า และอัตราการใช้จ่ายการผลิต

โครงสร้างแบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค

ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

- รายได้หลังหักภาษี / ราคาในประเทศ
- (ดอกเบี้ยเงินกู้ - เงินเฟ้อ)

- RGDP ประเทศคู่ค้า
- อัตราแลกเปลี่ยนเวสเลย์ถ่วงน้ำหนัก

- RGDP
- ค่าจ้าง/ราคาในประเทศ

- อุปสงค์ในประเทศและส่งออก
- อัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์ สรอ.

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้จัดทำประมาณการเศรษฐกิจ โดยพิจารณาตัวเลขทางเศรษฐกิจทั้งปีจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การเติบโตของเศรษฐกิจโลก ราคาน้ำมันดิบดูไบ อัตราแลกเปลี่ยน อัตราเงินเฟ้อ การเติบโตของเศรษฐกิจไทย ในภาพรวม เป็นต้น และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และใส่ (input) ในแบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค โดยมีการปรับค่าตัวแปรในแบบจำลองเพื่อให้เข้าสู่จุดดุลยภาพ (Equilibrium : อุปสงค์รวม = อุปทานรวม) และตัวเลขคาดการณ์อัตราการขยายตัวของ GDP ภาคอุตสาหกรรม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

จากการดำเนินงานประมาณการเศรษฐกิจหรือ GDP ภาคอุตสาหกรรมผ่านแบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคส่งผลให้ สศอ. สามารถคาดการณ์ทิศทางและแนวโน้มสถานการณ์ทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ และสามารถจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนากอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งรายงานและวิเคราะห์ผลกระทบต่อการผลิตภาคอุตสาหกรรมได้อย่างทันการณ์ นอกจากนี้ สศอ. ยังได้เผยแพร่ข้อมูลรายงาน/บทวิเคราะห์ผลกระทบต่อผลกระทบจากการประมาณการเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมให้แก่หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและบุคคลทั่วไปที่สนใจนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ทางด้านวิชาการ เช่น การเผยแพร่ในเว็บไซต์ของ สศอ. และวารสาร สศอ. การใช้เป็นข้อมูลประกอบการแถลงข่าวของ สศอ. และการประชุมกับหน่วยงานด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ เป็นต้น

- ๓ RGDP
- ๓ (ดอกเบี้ยเงินกู้ - เงินเฟ้อ)
- ๓ อัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์ สรอ.

- ๓ อุปสงค์ในประเทศและส่งออก
- ๓ ราคานำเข้า/ราคาในประเทศ

๓ ค่าเสื่อม

- ๓ ส่งออก
- ๓ ส่วนเปลี่ยนสินค้าคงคลัง

จัดทำโดย :

นายนเรศ กิจจาพัฒน์พันธ์

แหล่งที่มาข้อมูล :

1. https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=QG-DP_report

2. มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง คู่มือโครงการจัดทำและพัฒนาแบบจำลองเพื่อการวิเคราะห์สถานะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและผลกระทบภาคอุตสาหกรรม , สิงหาคม 2560

เศรษฐกิจศาสตร์ ด้านอุปทาน

บทความฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับด้านอุปทานที่จะรู้จักกันในนามของ “เศรษฐกิจศาสตร์ด้านอุปทาน” หรือ “Supply-Side Economics” โดยจะตอบคำถามสำคัญ ๆ ได้แก่ อะไรคือเศรษฐกิจศาสตร์ด้านอุปทาน ความเป็นมาของแนวคิดเศรษฐกิจศาสตร์ด้านอุปทาน หน่วยงานใดบ้างที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านอุปทาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเกี่ยวข้องของเศรษฐกิจศาสตร์ด้านอุปทานกับกระทรวงอุตสาหกรรม รวมถึงตอบข้อสงสัยว่าแนวคิดเศรษฐกิจศาสตร์ด้านอุปทานสามารถใช้ในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันได้หรือไม่ และเหตุใดเมื่อเกิดปัญหาความผันผวนทางเศรษฐกิจ เช่น การชะลอตัวของเศรษฐกิจอันเกิดจากสถานการณ์โควิด 19 ไม่ค่อยมีผู้กล่าวถึงนโยบายในด้านอุปทานมากนัก และสุดท้าย บทความนี้ต้องการที่จะเน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของเศรษฐกิจศาสตร์ด้านอุปทานกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

เศรษฐกิจศาสตร์ด้านอุปทานคืออะไร?

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “อุปทาน” หรือ Supply ในทางเศรษฐกิจศาสตร์จะให้คำจำกัดความว่า “อุปทานคือปริมาณความต้องการในการเสนอขายสินค้า หรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง โดยที่ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตมีความเต็มใจที่จะเสนอขาย” อุปทานจึงมีความเกี่ยวข้องกับการผลิตหรือผู้ผลิตสินค้าโดยตรง การพัฒนาเศรษฐกิจในด้านอุปทานจึงเป็นการจัดการด้านอุปทานมวลรวม (Aggregated Supply) เพื่อให้เศรษฐกิจมีความเจริญเติบโต ช่วยยกระดับการจ้างงาน และสามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจตกต่ำอันเกิดจากภาวะเงินเฟ้อที่มีสาเหตุจากแรงผลักดันด้านต้นทุนการผลิต (Cost Push Inflation) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง “เศรษฐกิจศาสตร์ด้านอุปทาน” เป็นแนวคิดในการใช้แนวทางการเพิ่มอุปทานเพื่อนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการลดภาษีหรือใช้มาตรการต่าง ๆ ที่มุ่งใจหรือสนับสนุนในด้านที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ซึ่งมีความแตกต่างจากการใช้นโยบายเศรษฐกิจศาสตร์ทางด้านอุปสงค์ (Demand Sided Economics) ที่มีการสร้างหรือกระตุ้นให้เกิดความเจริญเติบโตและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจผ่านทาง การสร้างอุปสงค์มวลรวม (Aggregate Demand) ด้วยการใช้นโยบายการเงิน การคลัง และการค้าต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้จ่าย

ที่มากขึ้นทั้งจากการบริโภค การลงทุน และการใช้จ่ายของรัฐบาล ดังนั้น เศรษฐศาสตร์ด้านอุปทานจะครอบคลุมถึงมาตรการต่าง ๆ อาทิ

การลดต้นทุนการผลิต โดยใช้นโยบายหรือกลไกต่าง ๆ ที่ทำให้วัตถุดิบในการผลิตมีราคาลดลง เช่น การลดอัตรานำเข้าศุลกากร การลดภาษีสรรพสามิต การลดภาษีสำหรับผลิตภัณฑ์น้ำมัน หรือการลดค่าไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น

การเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การสร้างนวัตกรรม ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพของแรงงานในภาคการผลิต ไม่ว่าจะเป็นภาคอุตสาหกรรมหรือภาคการเกษตร

การเพิ่มแรงงานในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะมีทั้งการส่งเสริมให้เพิ่มแรงงานในระยะยาว เช่น การส่งเสริมให้มีบุตรมากขึ้น โดยอาจมีการกำหนดมาตรการในการลดหย่อนภาษีสำหรับบุตรคนที่ 2 และ 3 เป็นต้น และการเพิ่มแรงงานในระยะสั้น เช่น การกระตุ้นให้คนมาทำงานเพิ่มมากขึ้น โดยเลือกที่ทำงานนอกเวลา (overtime) มากขึ้น โดยการเพิ่มสวัสดิการแรงงาน หรือการลดภาษีของรายได้ เป็นต้น

ความเป็นมาของแนวคิด ด้านเศรษฐศาสตร์ด้านอุปทาน

เศรษฐศาสตร์ด้านอุปทาน จริง ๆ แล้วเป็นแนวคิดที่มีมาตั้งแต่ยุคแรกของการพัฒนาทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ โดยนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มคลาสสิก เช่น อัดัม สมิธ ก็ได้ให้ความสำคัญกับด้านอุปทาน โดยในช่วงดังกล่าวมีทฤษฎีสำคัญอาทิ “ทฤษฎีมูลค่า” ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า “มูลค่า” จะถูกกำหนดโดยต้นทุนการผลิต ดังนั้น แนวทางการพัฒนาประเทศจึงควรให้ความสำคัญกับกำลังการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสะสมเงินทุน ทั้งนี้ นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับอุปสงค์ที่จะซื้อสินค้าที่ผลิตออกมาน้อยมาก และเน้นที่การวิเคราะห์ผลในระยะยาว โดยเชื่อว่ากลไกตลาดสามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ หากมีปัญหาเศรษฐกิจใด ๆ เกิดขึ้น ระบบเศรษฐกิจจะมีกลไก “ราคา” ในการขจัดอุปสงค์หรืออุปทานส่วนเกิน ทำให้ปัญหาดังกล่าวหมดไปได้เอง ดังนั้น ในระยะยาวจึงไม่มีปัญหาผลผลิตล้นตลาด เศรษฐกิจจึงอยู่ในระดับการจ้างงานเต็มเสมอ อย่างไรก็ตาม ในทศวรรษ 1930 ได้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำเป็นระยะเวลายาวนานและไม่มีแนวโน้มที่จะมีการปรับตัวได้ดังที่นักเศรษฐศาสตร์ในกลุ่มคลาสสิกมีความเชื่อ ในช่วงนั้น ได้มีนักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญชาวอังกฤษ คือ นายจอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard

Keynes) ได้ออกมาอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าว โดยได้เขียนหนังสือชื่อ The General Theory of Employment, Interest and Money อธิบายปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาสินค้าล้นตลาด การว่างงาน ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น และได้เสนอให้มีการใช้นโยบายการเงินและการคลังซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการอุปสงค์มาช่วยแก้ไขปัญหาคือ แนวคิดดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในช่วงนั้นได้ดี จนทำให้แนวคิดในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในแนวทางด้านอุปสงค์ หรือแนวความคิดเศรษฐศาสตร์สาขาเคนส์ (Keynesian) ได้กลายเป็นที่นิยมและถูกใช้เป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจมาจนถึงในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น ในช่วงที่ประเทศไทยเกิดปัญหาเศรษฐกิจชะลอตัวในช่วงปี 2562 รัฐบาลไทยก็ได้นำมาตรการ “ชิม ช้อป ใช้” ซึ่งเป็นมาตรการทางอุปสงค์มาใช้ในการกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น หรือในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาเมื่อเกิดปัญหาโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทย รัฐบาลก็ได้มีการใช้เงินเป็นจำนวนมากในการการกระตุ้นเศรษฐกิจฝั่งอุปสงค์ เช่น มาตรการ “คนละครึ่ง” และ “ช้อปดีมีคืน” ซึ่งต่างก็เป็นมาตรการทางด้านคลังที่มีผลต่ออุปสงค์สอดคล้องกับแนวคิดของเคนส์ทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม เศรษฐศาสตร์ด้านอุปทาน เริ่มได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นในระยะหลัง เริ่มตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1980 ในสหรัฐอเมริกาสมัยของประธานาธิบดีโรนัลด์ เรแกน (Ronald Reagan) ซึ่งได้มีการนำเอานโยบายเศรษฐกิจด้านอุปทานที่รู้จักกันในนาม “เศรษฐกิจของเรแกน (Reaganomics)” มาใช้ในการกระตุ้นเศรษฐกิจที่ตกต่ำ โดยนโยบายดังกล่าวมีสาระสำคัญ ได้แก่ การลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax Reductions) เพื่อกระตุ้นให้แรงงานชาวอเมริกันทำงานมากขึ้น เพราะจะทำให้รายได้สุทธิหลังจากหักภาษีแล้วเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลให้มีการจับจ่ายใช้สอยในระบบเศรษฐกิจมากขึ้นจนทำให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวเนื่องจากผลผลิตที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงมีการลดภาษีธุรกิจ (Reduction in Business Taxes) เพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนมีการลงทุนเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนมีการประกาศออกกระเป๋ยบข้อบังคับใหม่ และการทบทวนยกเลิกกฎระเบียบข้อบังคับที่ล้าสมัยที่เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของภาคธุรกิจ การแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำโดยใช้มาตรการดังกล่าวแม้ว่าจะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่การลดภาษีอย่างมากในขณะที่ไม่ได้ลดการใช้จ่ายของรัฐบาล ทำให้สหรัฐฯ ประสบปัญหาการขาดดุลในงบประมาณจำนวนมาก และส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยในขณะนั้นสูงขึ้น และทำให้เงินทุนจากประเทศต่าง ๆ ไหลเข้าจนทำให้ค่าเงินดอลลาร์เพิ่มสูงขึ้นและส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของสหรัฐฯ อย่างมาก หลังจากนั้นแนวคิดด้านเศรษฐกิจด้านอุปทานก็ไม่ค่อยถูกกล่าวถึงอีกเท่าใดนัก จนกระทั่งในช่วงปี ค.ศ. 2015 ประเทศจีน ซึ่งเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจโลกใหม่ ได้กลับมาให้ความสำคัญกับพัฒนาเศรษฐกิจโดยเน้นปัจจัยทางด้านอุปทานอีกครั้ง โดยมีกรณีศึกษานโยบายเศรษฐกิจที่รู้จักกันในนาม “การปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจทางด้านอุปทาน” หรือ “Supply-side Structural Reform” ที่มุ่งปรับปรุงสร้างเศรษฐกิจทางด้านอุปทาน โดยการลดผลผลิตส่วนเกินในบางอุตสาหกรรม เช่น เหล็ก ถ่านหิน แผงพลังงาน แสงอาทิตย์ ที่มีสินค้าคงคลังที่เหลืออยู่มาก รวมถึงมีการแก้ไขปัญหาภาระหนี้สินของภาคธุรกิจและรัฐบาลท้องถิ่น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีภาคการผลิตให้มีความทันสมัย การลดต้นทุนการผลิตด้วยวิธีต่าง ๆ อาทิ การปรับโครงสร้างภาษี การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา การสร้างนวัตกรรม การส่งเสริมอุตสาหกรรมและธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ ตลอดจนปรับปรุงอุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น พร้อม ๆ กับการยกระดับสินค้าเปลี่ยนไปผลิตสินค้าคุณภาพสูงให้มากขึ้น ซึ่งทำให้แนวคิดเศรษฐกิจด้านอุปทานได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นอีกครั้ง

หน่วยงานภาครัฐของไทยได้ดูแลการพัฒนาเศรษฐกิจด้านอุปทาน

ในประเทศไทยมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านอุปทาน ทั้งนี้ อาจสามารถแบ่งกลุ่มคร่าว ๆ ออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มหน่วยงานที่ดูแลภาคเศรษฐกิจจริง (Real Sector) ประกอบด้วย กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยในส่วนของกระทรวงอุตสาหกรรมจะมีหน้าที่ในการดูแลภาคการผลิตของสินค้าอุตสาหกรรม จึงมีหน้าที่ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยให้มีความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก โดยในปัจจุบันได้มีการผลักดันให้เกิดอุตสาหกรรมที่ทันสมัย มีมูลค่าเพิ่มสูง ด้วยการผลักดันให้เกิดอุตสาหกรรมเป้าหมายในกลุ่ม S-Curve เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ และ อุตสาหกรรมดิจิทัล เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการผลักดันให้ภาคการผลิตมีประสิทธิภาพ โดยผลักดันให้มีการนำแนวทาง “อุตสาหกรรม 4.0” มาใช้ในการผลิต รวมถึงมีการพัฒนาผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการ SMEs และกลุ่มธุรกิจ Start-ups ให้มีความสามารถในการแข่งขัน และมีการผลิตเพิ่มมากขึ้นในประเทศ สำหรับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะมีหน้าที่ในการดูแลภาคเกษตรกรรมของประเทศทั้งในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์การเกษตร การส่งเสริมประสิทธิภาพ

การผลิตสินค้าเกษตร รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรต่าง ๆ (2) หน่วยงานที่ดูแลการพัฒนาเศรษฐกิจด้านอุปทานที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตอื่น ๆ อาทิ กระทรวงแรงงาน ที่มีหน้าที่ในการพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถผลิตสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่จะช่วยพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต พัฒนาผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้สินค้าของมีคุณภาพดี ตรงตามความต้องการ หรือมีต้นทุนการผลิตที่สามารถแข่งขันกับทั่วโลกได้ (3) หน่วยงานอื่น ๆ ที่เป็นเจ้าของเครื่องมือทางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการลดต้นทุนการผลิต ยกตัวอย่าง เช่น กระทรวงการคลัง ที่เป็นผู้ดูแลการเก็บภาษี ทั้งในส่วนของภาษีรายได้ ภาษีการค้า และอากรนำเข้าส่งออก ซึ่งจะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดต้นทุนการผลิตและกำไรของธุรกิจโดยตรง

เพราะเหตุใดบุคคลทั่วไป มักจะไม่คุ้นเคยกับเศรษฐศาสตร์ ด้านอุปทานมากนัก

จากแนวคิดเศรษฐศาสตร์ด้านอุปทานข้างต้นจะเห็นว่าส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการปรับปรุงเศรษฐกิจที่ใช้ระยะเวลานาน เช่น การปรับปรุงคุณภาพการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือสร้างนวัตกรรม รวมถึงการพัฒนาผลิตภาพแรงงาน นโยบายต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นนโยบายที่ต้องใช้เวลาในการดำเนินการต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน ในขณะที่ในปัจจุบัน

แต่ละประเทศ/รัฐบาลมักจะให้ความสำคัญกับนโยบายและมาตรการที่มุ่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจเฉพาะหน้า ซึ่งนโยบายที่ใช้ในการแก้ไขได้รวดเร็วกว่าที่จะได้แก่ นโยบายในด้านอุปสงค์ เช่น นโยบายการเงินและ การคลังในการเพิ่มอุปสงค์มวลรวมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มหรือเร่งรัดการใช้จ่ายภาครัฐ (Government Spending) การส่งเสริมให้ประชาชนมีการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ยกตัวอย่างของประเทศไทยในช่วงเกิดภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวในช่วงปี พ.ศ. 2562 รัฐบาลได้ออกมาตรการ ชิม ซ้อป ใช้ ที่ภาครัฐมีการจัดสรรเงินงบประมาณให้ประชาชนไปใช้จ่ายคนละ 1,000 บาท จำนวน 10 ล้านคนผ่านแอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” โดยกำหนดให้มีการเดินทางไปจังหวัดอื่นเพื่อใช้เงิน ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น ตั้งแต่ค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหารการกิน นอกเหนือจากที่รัฐบาลให้ 1,000 บาทคือกระเป๋าที่ 2 จะคืนเงินให้อีก 15% ซึ่งมาตรการดังกล่าวประสบความสำเร็จจนมีการขยายไปถึง 4 ระยะ หรือ นโยบายคนละครึ่งที่มีการขยายจนถึงระยะที่ 4 ในช่วงต้นปี 2565 การใช้นโยบายหรือมาตรการเหล่านี้อาจทำให้มาตรการด้านเศรษฐศาสตร์อุปทานอาจถูกลดความสำคัญลง เนื่องจากงบประมาณของรัฐในการพัฒนาประเทศมีจำกัด

ในข้อเท็จจริงแล้ว มาตรการทางอุปทาน ก็สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือกระตุ้นเศรษฐกิจในวิกฤติระยะสั้นได้ โดยการลดต้นทุนแก่ภาคธุรกิจ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการมีการผลิตและการจ้างงานที่มากขึ้น ทั้งนี้ ข้อดีของการใช้มาตรการนี้คือ จะส่งผลต่อเงินเฟ้อน้อยเพราะการลดต้นทุนการผลิตไม่ส่งผลให้ราคาสินค้าสูงขึ้นเหมือนในกรณีการเพิ่มความต้องการสินค้า สำหรับตัวอย่างของการใช้นโยบายด้านอุปทานในระยะสั้นของกระทรวงอุตสาหกรรม ยกตัวอย่างเช่น ในสถานการณ์โควิด-19 กระทรวงอุตสาหกรรมก็ได้มีการพยายามช่วยเหลือในการลดต้นทุนการผลิต เช่น การยกเว้นค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงเงินทุน อาทิ สินเชื่อเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน รวมถึงการลดค่าธรรมเนียมมิควระห์โครงการลง 0.5% ด้วย อย่างไรก็ตามจะพบว่า วงเงินงบประมาณในการช่วยเหลือในการลดต้นทุนต่าง ๆ อาจจะไม่มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับงบประมาณที่ใช้ในการกระตุ้นเศรษฐกิจในฝั่งอุปสงค์ เนื่องจากค่าจ่ายเหล่านี้เดิมกระทรวงอุตสาหกรรมไม่ได้เก็บจากเอกชนมากนัก

ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์ ด้านอุปทานกับการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศของไทย

ประเด็นสุดท้ายที่บทความนี้ต้องการเน้นย้ำ คือ ความสำคัญของการพัฒนาด้านอุปทานของประเทศในระยะยาว เนื่องจากแม้ว่าการแก้ไขปัญหาความผันผวนทางเศรษฐกิจในระยะสั้นอาจเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ภาครัฐจำเป็นต้องเร่งดำเนินการ แต่หากมีการละเลยในการสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจด้านอุปทานของประเทศแล้ว จะเป็นผลให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศลดลง พื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศจะอ่อนแอ และไม่สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกได้ ดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องมีการลงทุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ นวัตกรรม เทคโนโลยีการผลิต และทรัพยากรมนุษย์ หรือการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านอุปทานอย่างต่อเนื่อง โดยการนำแนวคิดการผลิตที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ ทั้งในด้านการสร้างพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูง ตรงกับความต้องการของตลาด มีประสิทธิภาพการผลิตที่ดี สามารถผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีสูง และมีประสิทธิภาพในการผลิตหรือมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำสามารถแข่งขันได้ นอกจากนี้ หากรัฐบาลใช้งบประมาณที่มีจำกัดส่วนใหญ่มาใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านอุปสงค์ในระยะสั้นเพียงอย่างเดียวในระยะยาวประเทศไทยอาจสูญเสียความสามารถในการแข่งขันอย่างรวดเร็ว และไม่สามารถยกระดับรายได้ของประเทศให้ก้าวพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้

จัดทำโดย :
นายอนุวัตร จุลินทร
แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

สมศักดิ์ แต่มบุญเลิศชัย “เศรษฐศาสตร์ทางด้านอุปทาน (Supply-side Economics)” สืบค้นจากเว็บไซต์ เศรษฐศาสตร์ <http://www.setthasarn.econ.tu.ac.th/blog/detail/21> เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2565 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช “แนวคิดด้านเศรษฐศาสตร์ด้านอุปทาน”

สืบค้นจาก <https://www.stou.ac.th/Schools/Sec/Services/e-Learning2/04-01.html>

เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2565 สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ นครเชียงใหม่ “รายงานเศรษฐกิจ: จีนชูนโยบายการปฏิรูปโครงสร้างอุปทานกระตุ้นเศรษฐกิจ ต่อย้ำเศรษฐกิจจีนพึ่งพาการบริโภค” https://ditp.go.th/contents_attach/151753/151753.pdf สืบค้นวันที่ 26 มกราคม 2565

“EPR” เสริมสร้างความรับผิดชอบผู้ผลิต ส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

กองนโยบายอุตสาหกรรมมหภาค

ปัจจุบันทั่วโลกได้ให้ความสนใจกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก จนกลายเป็นกระแสโลกที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนา เห็นได้จากการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสภาวะโลกร้อนของประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสหภาพยุโรป ที่มีนโยบาย European Green Deal เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การกลับเข้าเป็นสมาชิกความตกลงปารีส ภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือประเทศญี่ปุ่นที่กำหนดกลยุทธ์พลังงานสีเขียว (Green Growth) เพื่อขับเคลื่อนการเติบโตด้านพลังงานสะอาดโดยมุ่งเน้นที่อุตสาหกรรมยานยนต์เป็นลำดับแรก สำหรับประเทศไทยได้กำหนดให้การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Economy Model) เป็นวาระแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นไป เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการขยะที่ไม่เป็นระบบยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นปัจจัยเร่งให้ปัญหามลภาวะต่าง ๆ ทวีความรุนแรงมากขึ้น และส่งผลให้การดำเนินนโยบายด้าน

สิ่งแวดล้อมไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เท่าที่ควร ทั้งนี้ การบริหารจัดการทรัพยากรและของเสียที่เกิดขึ้นจากการผลิตภายหลังการบริโภคให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการพัฒนากลไกที่มีประสิทธิภาพเข้ามาช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงาน ซึ่งกลไกที่หลายประเทศเลือกใช้ คือ **“หลักการ EPR (Extended Producer Responsibility: EPR)”** ซึ่งเป็นหลักการที่จะช่วยสร้างความรับผิดชอบตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ในทุกช่วงเวลา โดยขยายขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ผลิตให้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ หรือดูแลตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบ ออกแบบไปจนถึงการจัดการผลิตภัณฑ์หลังหมดอายุการใช้งาน จากเดิมที่ผู้ผลิตจะดูแลเฉพาะในส่วนของกระบวนการผลิตเท่านั้น โดยตัวอย่างการนำหลักการ EPR มาใช้ เช่น การพิมพ์ฉลากเป็นลายฉลุเพื่อลดฉลากพลาสติกตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ การใช้ผ้าที่เป็นชนิดเดียวกับตัวขวด การลดบรรจุภัณฑ์ที่ไม่จำเป็น การเปลี่ยนวัสดุของผลิตภัณฑ์มาเป็น Mono Material เพื่อให้ง่ายต่อการรีไซเคิล การตั้งจุดรับคืนบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วตามแหล่งชุมชนอย่างทั่วถึงเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถส่งคืนได้สะดวก เป็นต้น

บทบาทของ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ หลักการ EPR

แม้ตามชื่อของหลักการ EPR จะเน้นไปที่ผู้ผลิต แต่ในทางปฏิบัติแล้ว หน้าที่ความรับผิดชอบจะเกิดขึ้นกับหลากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นร้านค้า คนเก็บขยะ และผู้บริโภค หลักการนี้จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนรับผิดชอบต่อด้านทุนในการจัดการขยะและทราบถึงปัญหาในแต่ละกระบวนการ โดยผู้ผลิตจำเป็นต้องมีส่วนรับผิดชอบในการรวบรวมรีไซเคิลรวมถึงรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ระบบเรียกคืนขยะหรือซากผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นหลังบริโภค (Take-back System) หรือ การสร้างความรับผิดชอบตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pay Principle) ซึ่งจะทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการดูแลรับผิดชอบผลิตภัณฑ์หลังการบริโภคมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ง่ายต่อการรีไซเคิลมากขึ้น เพื่อไม่ให้เป็นการระดมทุนจากผู้ผลิตเอง ในขณะที่ร้านค้าจะต้องรับสินค้ามาในราคาที่สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องมีจุดรับคืนผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วอย่างทั่วถึงและครอบคลุมเพื่อรวบรวมผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วให้ได้มากที่สุดสำหรับผู้บริโภคก็จำเป็นต้องมีส่วนรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ผ่านระบบมัดจำและคืนเงิน (Deposit Refund System: DRS) เพื่อให้ผู้บริโภคมีความรับผิดชอบในการส่งคืนผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วไปยังจุดที่ผู้ผลิต/ร้านค้าจัดเตรียมไว้ให้ได้มากที่สุด ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวในภาพรวม จะทำให้เกิดการจัดเก็บ รวบรวม และส่งคืนซากผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วให้กับผู้นำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบ และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะได้อีกด้วย

ทั้งนี้ การจัดทำหลักการ EPR สามารถเกิดจากหลักการความรับผิดชอบของผู้ผลิตรายเดียว (Individual Producer Responsibility: IPR) หรือความรับผิดชอบของผู้ผลิตแบบรวมกลุ่ม (Collective Producer Responsibility: CPR) ซึ่งโดยส่วนใหญ่นิยมจัดตั้งในรูปแบบการรวมกลุ่มเพื่อลดต้นทุนการจัดการ และค่าเก็บรวบรวม

EPR Model Extended Producer Responsibility (EPR)

ผลิตภัณฑ์หลังการบริโภค ผ่านตัวแทนที่เรียกว่า “องค์กรความรับผิดชอบของผู้ผลิต/องค์กรตัวแทน (Producer Responsibility Organization: PRO)” ที่มีหน้าที่เป็นตัวกลางในการรวบรวมข้อมูล และเชื่อมโยงผู้ผลิตแต่ละรายเข้าด้วยกัน โดยมีหน่วยงานกลาง (Clearinghouse) ในการประสานงาน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม/การใช้อุปกรณ์ร่วมกัน ซึ่งจะสามารถลดต้นทุนและจำกัดเส้นทางการเคลื่อนย้ายขยะได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังสร้างความเป็นธรรมในการแข่งขัน และหลีกเลี่ยงการเลือกเฉพาะซากผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่ารีไซเคิลสูงของแต่ละ PRO ได้อีกด้วย

ส่วนภาครัฐจะมีบทบาทในการกำหนดหลักการ EPR ที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการสร้างปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาที่สอดคล้องกับระบบนิเวศที่ออกแบบไว้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายระดับประเทศ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ในกระบวนการจัดเก็บ รวบรวม ติดตามการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ การยกเลิกการใช้วัสดุที่ยากต่อการรีไซเคิล (Multi-layer) การสร้างแรงจูงใจให้ผู้ผลิตมีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ง่ายต่อการรีไซเคิล การสนับสนุนให้ภาคประชาชนแยกขยะตั้งแต่แหล่งกำเนิด การเพิ่มความต้องการของตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์รีไซเคิล และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการคัดแยกและรีไซเคิล รวมไปถึงการออกกฎหมาย/มาตรการบังคับใช้ให้เกิดความเท่าเทียมกับทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่เป็นธรรมและทั่วถึง

เรียนรู้ระบบ EPR ของต่างประเทศ

ในแต่ละประเทศจะมีการพัฒนาและนำระบบ EPR ไปใช้ในรูปแบบที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับกรอบการออกแบบรายละเอียดและการกำหนดเป้าหมายให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศนั้น ๆ โดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The organization for Economic Cooperation and Development: OECD) ได้มีการจัดทำคู่มือแนะนำหลักการ EPR ให้กับประเทศสมาชิก โดยทวีปยุโรป อเมริกา รวมถึงเอเชียได้มีการออกนโยบายและกฎหมายที่ใช้หลักการ EPR รวมกว่า 400 ฉบับ ซึ่งผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการบริโภคและมีต้นทุนการกำจัดสูง เช่น ขยะอิเล็กทรอนิกส์ บรรจุภัณฑ์ ซากรถยนต์ เป็นต้น โดยมีตัวอย่างการดำเนินงานในต่างประเทศที่น่าสนใจ ดังนี้

ประเทศเยอรมนี

รัฐบาลได้มีการออกกฎหมายการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ (German Packaging Act) บนพื้นฐาน

ของหลักการ EPR เป็นประเทศแรก และยังผลักดันให้หลาย ๆ ประเทศในสหภาพยุโรปใช้หลักการ EPR ในการจัดการขยะอีกด้วย ซึ่งกฎหมายดังกล่าวจะเป็นการสร้างข้อบังคับให้ผู้ผลิตเป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยผู้ผลิตจะต้องมีการลงทะเบียน รายงานปริมาณและประเภทวัสดุที่ใช้ในการผลิตตามชนิดของวัสดุต่อองค์กรกลางก่อนที่สินค้าจะออกสู่ตลาด ซึ่งผู้จำหน่ายจะรับทราบว่าผลิตภัณฑ์ใดสามารถจำหน่ายได้อย่างถูกต้องผ่านทางสัญลักษณ์ Green Dot ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงว่าผู้ผลิตเข้าร่วมระบบ EPR และจ่ายค่าธรรมเนียมตามกฎหมายแล้ว นอกจากนี้ การดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวยังได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากภาคเอกชนและภาคครัวเรือนตั้งแต่ในระดับชุมชนที่มีวินัยในการจัดเก็บขยะอย่างเป็นระเบียบ มีการแยกประเภทและทิ้งตามที่กำหนดอย่างเคร่งครัด จึงทำให้หน่วยงานผู้แยกขยะสามารถทำงานได้ง่ายขึ้น

ประเทศแอฟริกาใต้

มีการใช้หลักการ EPR ภาคสมัครใจมาเป็นเวลานาน และมีการออกมาตรการทางกฎหมายเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านระบบ EPR เมื่อเดือนพฤษภาคม 2564

ประเทศในทวีปยุโรป

ส่วนใหญ่ใช้ระบบ PRO ร่วมกับระบบอื่น ๆ เช่น กองทุนสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการจัดทำ Reverse Chain ซึ่งเป็นการติดตาม ตรวจสอบและทวนสอบข้อมูลเส้นทางการเคลื่อนย้ายขยะที่สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งมีการตรวจสอบปริมาณขยะในแต่ละศูนย์รวบรวมขยะให้ตรงกัน

ประเทศเกาหลีใต้

มีการใช้หลักการ Pay as you throw และระบบมัดจำคืนเงินบรรจุภัณฑ์

ประเทศสิงคโปร์

มีการผนวกหลักการ EPR และเศรษฐกิจหมุนเวียนในกฎหมายเพื่อเน้นการบริหารจัดการขยะ

ประเทศมาเลเซีย

มีการจัดการขยะผ่านกฎหมาย Solid Waste and Public Cleansing Management โดยคนมาเลเซียมีการแยกขยะอย่างเป็นระบบเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว มีจุดรีไซเคิลกระจายอยู่ทั่วประเทศ และมีคนเก็บขยะเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีการจัดเก็บขยะอย่างเป็นระบบ และได้ผลตอบแทนจากการจำหน่ายขยะในราคาสูง

ประเทศฝรั่งเศส

ผู้ผลิตจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการขยะ ซึ่งมีการควบคุมการจัดการขยะผ่าน PRO โดยผู้ผลิตจะมีค่าใช้จ่ายในการจัดการ ร้อยละ 80 และส่วนที่เหลือจะเป็นค่าใช้จ่ายของเทศบาลผู้กำจัดขยะ และภาคครัวเรือน

ประเทศสวีเดน

มีการใช้ระบบมัดจำรับคืนบรรจุภัณฑ์ จึงทำให้การขายน้ำขวดมีราคาสูง แต่จะมีตู้รับคืนขวดน้ำอัดนมมีที่ตั้งอยู่ที่ร้านค้าปลีกใจกลางเมือง เพื่อคืนเงินมัดจำและอำนวยความสะดวกให้กับผู้บริโภคได้อย่างทั่วถึง

ประเทศอินโดนีเซีย

มีการออกกฎหมายกำกับดูแลการลดขยะของผู้ผลิต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อน Indonesian Roadmap of Waste Minimization by Producers 2020-2029 โดยมีเป้าหมายการลดขยะร้อยละ 30 และขยะจะต้องได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องร้อยละ 70 ในปี 2025

ประเทศเวียดนาม

มีการนำหลักการ EPR มาใช้ร่วมกับการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีการดำเนินงานด้าน EPR ภาคสมัครใจ เมื่อปี 2005 และพัฒนาเป็นกฎหมายภาคบังคับที่เกี่ยวข้องกับ EPR ในปี 2020 ทั้งนี้ เป้าหมายการดำเนินงานของ PRO ในปี 2030 คือ บรรลุเกณฑ์ที่กลุ่มสมาชิกผลิตออกสู่ตลาดจะต้องสามารถเก็บรวบรวมและรีไซเคิลได้ทั้งหมด

สำหรับประเทศไทย ได้มีการดำเนินโครงการนำร่องจากการนำแนวคิดการดำเนินงานของสหภาพยุโรป มาประยุกต์ใช้ในจังหวัดระยอง ภูเก็ต และตรัง เพื่อเป็นต้นแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกของประเทศ นอกจากนี้ ภาคเอกชนไทยได้มีการดำเนินงานในเชิงสมัครใจ เช่น การจัดทำโครงการรับคืนขยะบรรจุภัณฑ์ร่วมกับร้านค้าปลีก (Drop Point) การเปิดร้านคาร์รีฟิล ตลาดนัดมือสอง การเพิ่มสัดส่วนการใช้เม็ดพลาสติกรีไซเคิลในการผลิตบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าแต่ละประเทศมีการจัดการขยะที่แตกต่างกัน รวมทั้งมีจุดเด่น จุดด้อยในการจัดการและเป้าหมายที่แตกต่างกัน แต่ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การจัดการขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นั่นก็คือ การจัดเก็บข้อมูลขยะอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงปริมาณ/ประเภทของขยะและพฤติกรรมของผู้บริโภค รวมถึงการนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการติดตามและวางแผนระบบการจัดการขยะที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศนั้น ๆ โดยหากประเทศไทยสามารถถอดบทเรียนในการผลักดันการใช้หลักการ EPR ไปสู่ภาคบังคับให้เกิดขึ้นจริงจากประเทศที่ประสบความสำเร็จ และนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ก็จะมีส่วนช่วยให้การจัดการขยะของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ความสอดคล้องของหลักการ EPR และเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

หลักการ EPR ได้รับการยอมรับให้เป็นเครื่องมือในการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพและยังเป็นหลักคิดที่ส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยหลักการ EPR มีความสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีกรอบการพัฒนา 4 ด้าน คือ

1 การผลิต

โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ง่ายต่อการรีไซเคิลตั้งแต่มก่อนการผลิต

2 การบริโภค

ผ่านการกำหนดให้ผู้บริโภคคืนสินค้าได้สะดวกหลังหมดอายุการใช้งานเพื่อนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต

3 การจัดการของเสีย

โดยการสร้างความรับผิดชอบของผู้ผลิตและผู้บริโภคในการจัดการของเสีย/ซากผลิตภัณฑ์ และ

4 การใช้วัตถุดิบทุติยภูมิ

โดยการส่งเสริมการเก็บรวบรวมผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการผลิตและบริโภคแล้วเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตใหม่อีกครั้ง

EPR

การนำหลักการ EPR มาเป็นกลไกเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการจัดการการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การออกแบบ รวบรวม และจัดการผลิตภัณฑ์ภายหลังการใช้งานให้คงคุณค่าอยู่ในระบบได้นานที่สุด และสามารถนำกลับไปใช้ใหม่ได้โดยไม่เหลือของเสียออกนอกระบบ ซึ่งนอกจากจะเป็นการลดต้นทุนในการจัดการขยะแล้ว ยังช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มจากการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ ซึ่งจะส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมจากการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในสังคมได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจจากการลงทุนในธุรกิจใหม่ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

จะเห็นได้ว่าหลักการ EPR เป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่ทำให้การจัดการขยะของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นด้วย ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรนำหลักการ EPR มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการขยะ โดยอาศัยต้นแบบการดำเนินงานของประเทศที่ประสบความสำเร็จ และนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและพฤติกรรมของคนไทย ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถแยกขยะได้ตั้งแต่แหล่งกำเนิดอย่างถูกวิธี การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการคัดแยกและรีไซเคิลขยะ การสร้างมาตรฐานและการยอมรับในการใช้

ผลิตภัณฑ์ที่มาจากพลาสติกรีไซเคิล การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการไหลของขยะ (Material Flow) การออกแบบระบบที่จูงใจให้ผู้ผลิตปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจูงใจผู้ผลิตด้วยการลดหย่อนค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตลอดจนการกำหนดหน้าที่ที่ชัดเจนของทุกภาคส่วนในการคัดแยกขยะ ส่งคืนเข้าสู่ระบบผ่านการจัดตั้ง PRO ของประเทศ นอกจากนี้ ควรผลักดันหลักการ EPR ให้เป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดมาตรฐานหรือกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมจัดการขยะและรีไซเคิล เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่น และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ และนำไปสู่การขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ยุค Circular Economy เพื่อรองรับนโยบาย BCG Economy Model ของรัฐบาล ตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของสหประชาชาติ และตบใจทย์การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) ของประชาคมโลกได้อย่างยั่งยืน

จัดทำโดย :

นางสาวพชรวรรณ สนธิมูล

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

1. การประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ ด้วยหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) ที่เหมาะสมกับประเทศไทย จัดโดย สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ภายใต้โครงการพัฒนารอบนโยบายการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ในประเทศไทยด้วยหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)) เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564
2. การเข้าร่วมกิจกรรมสนทนากลุ่ม “ทางเลือกเชิงนโยบายและมาตรการการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน” และการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อทางเลือกเชิงนโยบายในการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ จัดโดย สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ภายใต้โครงการศึกษาทางเลือกเชิงนโยบายในการพัฒนาระบบการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์เพื่อมุ่งสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน) เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2564 และ 14 กรกฎาคม 2564 ตามลำดับ
3. การประชุมกลุ่มย่อย ภายใต้โครงการพัฒนารอบนโยบายการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ในประเทศไทย ด้วยหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) จัดโดย กรมควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2564
4. <http://www.ej.eric.chula.ac.th/content/6134/277>
5. <https://littlebiggreen.co/blog/what-is-epr>
6. <http://www.chulazerowaste.chula.ac.th/cemeeting1-2>
7. รูปที่ 1: <https://www.securitysystems.in.th/wp-content/uploads/2022/06/EPR-for-business-2.jpg>
8. รูปที่ 2: สัญลักษณ์ Green Dot, <https://sustpkgg.blogspot.com>
9. รูปที่ 3: http://virenviro.com/EPR_Plastic.php

Benefits of Extended Producers Responsibility

EV-EURO6

ทางออกลดปัญหามลพิษ จากยานยนต์

13% 25% 40% 65%

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

คว้นไอเสียจากการเผาไหม้ของเครื่องยนต์สันดาปภายใน (ICE) เป็นหนึ่งในตัวการสำคัญที่ก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์และฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศสะสมยาวนาน ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนทั่วโลก เป็นการกระตุ้นที่ประชาชนต้องแบกรับตั้งแต่ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้ออุปกรณ์ป้องกันฝุ่นพิษ ไปจนถึงค่ารักษาพยาบาลจากโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ ปอดอักเสบ ลูกลามไปจนถึงมะเร็งปอด รวมถึงกระตุ้นให้เกิดการอักเสบของร่างกายและโรคเรื้อรังต่อเนื่อง ทั้งโรคหลอดเลือด โรคหัวใจ หรือแม้แต่โรคสมองจากการศึกษาขององค์การอนามัยโลก (WHO) ระบุว่ามากกว่าร้อยละ 20 ของการเสียชีวิตจากโรคหัวใจและหลอดเลือด เป็นผลจากมลภาวะอากาศ ซึ่งทุกปีมีประชากรมากกว่า 3 ล้านคนเสียชีวิต และมีประชากรทั่วโลกประมาณ 7 ล้านคนเสียชีวิตจากโรคมะเร็งปอด โรคถุงลมโป่งพอง โรคหัวใจ รวมทั้งมีแนวโน้มจะเสียชีวิตก่อนวัยเพิ่มขึ้นประมาณ 8.8 ล้านรายต่อปี อันเป็นสาเหตุที่เชื่อมโยงกับมลภาวะและละอองฝุ่นพิษ

โดยหนึ่งในแนวทางที่สามารถช่วยบรรเทามลพิษจากยานยนต์ในระยะยาว นั่นคือ การผลิตและส่งเสริมการใช้รถยนต์ที่ลดการปล่อยมลพิษ อาทิ รถยนต์พลังงานไฟฟ้า (Electric Vehicle: xEV) และรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์มาตรฐานยูโร 5-6 ซึ่งมาตรฐานยูโร (Euro) ที่สูงขึ้นซึ่งว่าปริมาณสารพิษรวมถึงฝุ่น PM 2.5 จากท่อไอเสียจะลดลง โดยปัจจุบันผู้บริโภคระมัดระวังการเลือกซื้อสินค้าที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมหรือลดปัญหามลพิษมากขึ้น สะท้อนได้จากการเติบโตอย่างต่อเนื่องของรถยนต์ไฟฟ้าทั้งหมดในตลาดในประเทศและตลาดโลก ซึ่งจำนวนจดทะเบียนรถยนต์ไฟฟ้าใหม่ภายในประเทศปรับตัวขึ้นแบบก้าวกระโดด กล่าวคือ ในปี 2565 มีการจดทะเบียนรถยนต์ไฟฟ้าสูงถึง 83,930 คัน มากกว่ายอดจดทะเบียนรถยนต์ไฟฟ้าทั้งปี 2564 ที่มีจำนวน 43,478 คัน เช่นเดียวกันในตลาดโลกบลูมเบิร์กคาดว่าในปี 2578 การใช้รถยนต์ไฟฟ้าทั่วโลกจะสูงถึง 469 ล้านคัน โดยรถยนต์ไฟฟ้านับเป็นทางเลือกและทางรอดของผู้บริโภคในยุคนี้ที่ตอบโจทย์การประหยัดพลังงาน ระบบการทำงานอัจฉริยะ และกระแสรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลที่กระตุ้นให้ประชาชนใช้รถยนต์ไฟฟ้าในประเทศมากขึ้น เพื่อผลักดันให้อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าของไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าและขึ้นส่วนที่สำคัญของโลกหรือศูนย์กลางภูมิภาค (EV Hub) ซึ่งขณะนี้เริ่มมีค่ายรถยนต์ไฟฟ้าระดับโลกเข้ามาลงทุนประกอบกิจการภายในประเทศเพิ่มขึ้น อาทิ Foxconn จากไต้หวัน BYD จากจีน และ Tesla จากสหรัฐอเมริกา โดยคาดว่าจะการผลิตรถยนต์ไฟฟ้าจะสร้างงานให้กับภาคยานยนต์สมัยใหม่ประมาณ 30,000 อัตราต่อปี ภายใน 10 ปีต่อจากนี้ และต่อยอดการผลิตที่เชื่อมโยงกับซัพพลายเชนยานยนต์ทั้งห่วงโซ่อุปทานเพื่ออุตสาหกรรม ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ แบตเตอรี่ไฟฟ้า อุปกรณ์และส่วนประกอบต่าง ๆ จะได้รับอานิสงส์เติบโตตามไปด้วย

สำหรับรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ ปัจจุบันประเทศไทย ใช้มาตรฐานยูโร 4 เป็นมาตรฐานที่ใช้ควบคุมการปล่อยมลพิษ ออกสู่บรรยากาศ ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตที่สามารถรองรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ กล่าวคือสามารถผลิตรถยนต์เพื่อส่งออกตามมาตรฐานที่ประเทศคู่ค้ากำหนด อีกทั้งประเทศชั้นนำในตลาดโลกใช้มาตรฐานยูโร 5-6 มาระยะหนึ่งแล้ว เช่น สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น จีน และเวียดนาม ภาครัฐจึงมีนโยบายผลักดัน มาตรฐานการผลิตและการนำเข้ารถยนต์ตามมาตรฐานยูโร 6 เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในตลาดโลก ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์ ที่สร้างความได้เปรียบให้กับอุตสาหกรรมยานยนต์ไทยใน หลากหลายมิติทั้งการเพิ่มความเชื่อมั่น การดึงดูดการลงทุนจาก ต่างชาติที่เน้นการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงและพลังงานสะอาด ช่วยสนับสนุนการจ้างงานภายในประเทศ สร้างแต้มต่อในการ เป็นศูนย์กลางการผลิตและส่งออกรถยนต์ในภูมิภาค โดยหาก ประเทศไทยไม่เดินหน้าอย่างจริงจัง อาจสูญเสียความสามารถ ในการแข่งขันและไม่สามารถรักษาการเป็นฐานการผลิต 1 ใน 10 ของประเทศที่ผลิตรถยนต์ของโลกและอันดับ 1 ในอาเซียนได้ นอกจากนี้ หากนักลงทุนต่างชาติเลือกประเทศอื่นที่มีความพร้อม มากกว่า ดังเช่นเวียดนามที่มีการประกาศใช้มาตรฐานยูโร 5 ภายในประเทศ ตั้งแต่ต้นปี 2565 เป็นต้นมาแล้ว อาจทำให้

เกิดการย้ายฐานการผลิตยานยนต์ ซึ่งจะกระทบต่อแรงงาน ในภาคอุตสาหกรรมมากถึง 7 - 8 แสนคน ทั้งนี้ ในส่วนของการส่งเสริมการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าภาครัฐมีแนวทางผลักดันให้เกิดการผลิตและการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการใช้ยานยนต์ไร้มลพิษ (Zero Emission Vehicle: ZEV) โดยมาตรการระยะสั้นในช่วงปี 2565 - 2566 จะให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการใช้รถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ (BEV) ในประเทศ ผ่านการยกเว้นหรือลดอากรนำเข้า ลดอัตราภาษีสรรพสามิต และ/หรือให้เงินอุดหนุนตามเงื่อนไขที่กำหนด เพื่อดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าของผู้ประกอบการไทย สำหรับมาตรการระยะถัดไป (ปี 2567 - 2568) เป็นผลสืบเนื่องจากมาตรการระยะสั้นดังกล่าว ซึ่งผู้ประกอบการต้องผลิตรถ BEV ในประเทศชัดเจนให้เท่ากับจำนวนที่นำเข้าช่วงปี 2565-2566 ภายในปี 2567 แต่ขยายเวลาได้ถึงปี 2568 โดยจะต้องผลิตในอัตราส่วน 1 ต่อ 1 คือ นำเข้า 1 คัน จะต้องผลิตในประเทศ 1 คัน ผู้ใช้สิทธิ์จะผลิตรถ BEV รุ่นใดก็ได้เพื่อชดเชย ยกเว้นรถที่มีราคาขายปลีก 2 - 7 ล้านบาท ต้องผลิตรุ่นเดียวกับที่นำเข้ามา เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าประเทศไทยควรเร่งส่งเสริมการใช้และพัฒนารถยนต์ไฟฟ้าควบคู่ไปกับรถยนต์มาตรฐานยูโร 6 เพื่อไม่ให้ไทยสูญเสียโอกาสในการเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์ สอดรับกับเทรนด์ตลาดโลกที่กำลังเข้าสู่บริบทใหม่และเป็นแนวทางสำคัญที่จะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกหรือก๊าซคาร์บอน รวมถึงฝุ่น PM2.5 ช่วยให้คุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น ลดอัตราการเจ็บป่วย ก้าวเข้าสู่สังคมคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Society) ตลอดจนเป็นการผลักดันให้ประเทศไทยบรรลุเจตนารมณ์ที่จะช่วยลดภาวะโลกร้อน รวมทั้งสอดคล้องกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยภายใต้โมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Model) ที่มุ่งเน้นยกระดับศักยภาพการผลิตให้เป็นมาตรฐานสากลและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มต้นจากการสร้างความเข้มแข็งจากภายในและเชื่อมโยงประเทศไทยเข้าเป็นสายโซ่อุปทานการผลิตโลกได้อย่างยั่งยืน

จัดทำโดย :

นางสาวอัมพร สุวรรณรัตน์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

- กองนโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา 1 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
- สถาบันยานยนต์
- โรงพยาบาลหัวใจกรุงเทพ, “ฝุ่น PM2.5 กับโรคสมอง”
- Bloomberg, “Electric Vehicle Outlook 2022” (<https://about.bnef.com>)
- European Society of Cardiology, “Air pollution causes 8.8 million extra early deaths a year” (<https://www.sciencedaily.com>)

ผลกระทบนโยบายโควิดเป็นศูนย์ (ZERO COVID-19) ของจีนต่ออุตสาหกรรมไทย

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

เป็นเวลา 3 ปีที่โลกต้องเผชิญกับวิกฤตด้านสาธารณสุข และเศรษฐกิจจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แต่ละประเทศต้องระดมกำลังและใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมจำนวนผู้ติดเชื้อ สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีความเข้มงวดในการรับมือกับโรคโควิด-19 โดยสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ประกาศนโยบายโควิดเป็นศูนย์ (ZERO COVID-19) เมื่อเดือนมีนาคม มีลักษณะคล้ายกับการปิดประเทศ กล่าวคือ จีนใช้มาตรการควบคุมการเดินทางเข้าและออกประเทศอย่างไม่มีกำหนด ดำเนินการล็อกดาวน์ในหลายเมืองที่มีผู้ติดเชื้อเพื่อป้องกันการลุกลามไปเมืองอื่น พร้อมตรวจหาเชื้ออย่างเข้มงวด สวนทางกับนานาประเทศที่ทยอยเปิดประเทศเพื่อการกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แม้ว่าในปัจจุบันนี้จีนได้ผ่อนปรนนโยบายผู้ติดเชื้อโควิดเป็นศูนย์และได้ประกาศเปิดประเทศอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2566 ที่ผ่านมา

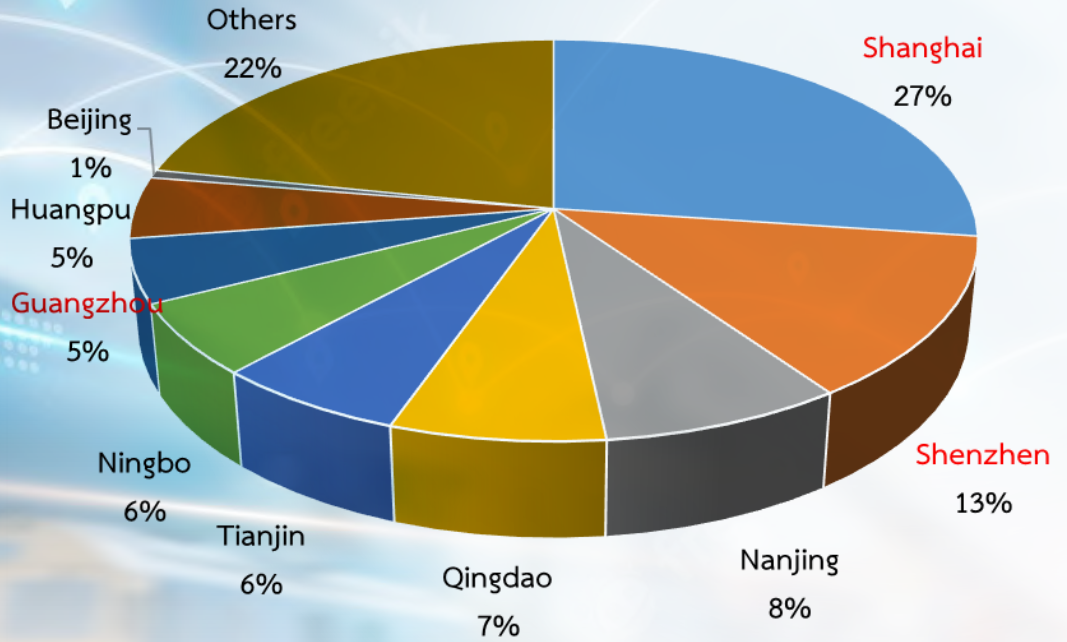
ในช่วงเวลาที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด ในช่วงแรกนั้น ประชาชนจีนส่วนใหญ่ได้รับวัคซีนที่ผลิตโดยบริษัทในประเทศจีนอย่างซิโนแวค ไบโอเทค ซึ่งมีประสิทธิภาพในการป้องกันเชื้อไวรัสสายพันธุ์โอมิครอนได้ค่อนข้างจำกัด จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลจีนยังยึดมั่นกับแนวคิด “ผู้ติดเชื้อโควิดเป็นศูนย์” ส่งผลให้จีนเป็นเพียงไม่กี่ประเทศที่ยังใช้มาตรการดังกล่าว ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ หลายประเทศเลือกปรับมาตรการเป็นแบบ “อยู่ร่วมกันกับเชื้อโควิด” อีกทั้งระบบสาธารณสุขที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอกับการรับมือกับการระบาดของโรคที่เป็นวงกว้างทั้งประเทศ รวมทั้งกลุ่มเปราะบางอย่างเด็กและผู้สูงอายุยังได้รับวัคซีนไม่ครอบคลุม สาธารณรัฐประชาชนจีน

มีจำนวนผู้ติดเชื้อโควิดทั่วประเทศ 175 รายต่อวัน และมีการแพร่กระจายไปในเมืองใหญ่หลายเมือง โดยเซี่ยงไฮ้ ติดเชื้อใหม่ 77 ราย ปักกิ่งติดเชื้อใหม่ 43 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 16 พ.ค. 2565) รัฐบาลจีนได้ทยอยประกาศปิดเมืองตามความรุนแรงของการระบาดของโควิดในแต่ละพื้นที่ เช่น เซินเจิ้น ปักกิ่ง รวมทั้งเซี่ยงไฮ้ ซึ่งเป็นเมืองใหญ่ทางเศรษฐกิจและมั่งคั่งที่สุดของประเทศ และเป็นหนึ่งในมหานครที่ใหญ่ที่สุดในโลก ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักในวงกว้าง

เมืองสำคัญของจีนที่ส่งออกสินค้ามายังไทย

สัดส่วนการส่งออกจากแต่ละเมืองของจีนมาไทย

ในปี 2564 สาธารณรัฐประชาชนจีนส่งสินค้าไปทั่วโลก เป็นมูลค่า 3.4 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ส่งออกมากเป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14 ของการส่งออกรวมทั้งโลก โดยสินค้าที่จีนส่งออกส่วนใหญ่เป็นโทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบ (HS85) เครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า (HS84) พลาสติก (HS39) เหล็ก (HS72) ซึ่งส่วนใหญ่การส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าทั้งสิ้น ประเทศไทยเป็นประเทศที่จีนส่งออกสินค้ามามากเป็นอันดับที่ 12 คิดเป็นร้อยละ 2.1 ของการส่งออกทั้งหมด ขณะเดียวกันไทยเป็นแหล่งนำเข้าสินค้าอันดับ 13 ของจีน หรือเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.3 ของการนำเข้าทั้งหมดของจีน ส่วนใหญ่เป็นชิ้นส่วนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์งาน แผงวงจรไฟฟ้า (IC) อุปกรณ์กึ่งตัวนำ (Semiconductors) โทรศัพท์มือถือและชิ้นส่วน

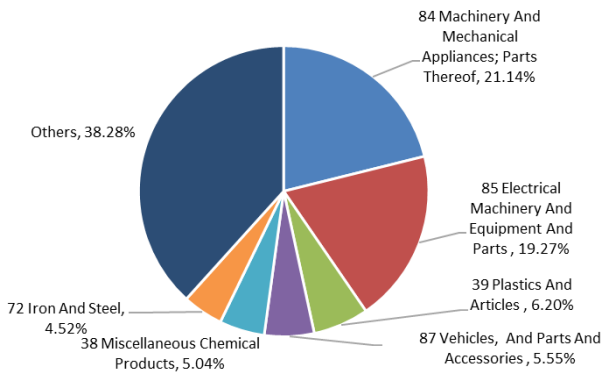
ไตรมาสแรก ปี 2565 การส่งออกในภาพรวมของสาธารณรัฐประชาชนจีนยังขยายตัวเป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยขยายตัวร้อยละ 18.7 มีมูลค่า 8.2 แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยจีนส่งออกมายังไทยเป็นอันดับที่ 13 สัดส่วนร้อยละ 2.2

มูลค่า 17.8 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สินค้าที่จีนส่งออกมาไทยส่วนใหญ่เป็นโทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบ (HS85) เครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า (HS84) พลาสติก (HS39) เหล็ก (HS72) ผลิตภัณฑ์เหล็ก (HS73) โดยที่ไทยเป็นแหล่งนำเข้าสินค้าอันดับ 18 ของจีน มีสัดส่วนร้อยละ 1.5 ของการนำเข้าทั้งหมดของจีน สินค้าส่วนใหญ่คล้ายคลึงกับปี 2564

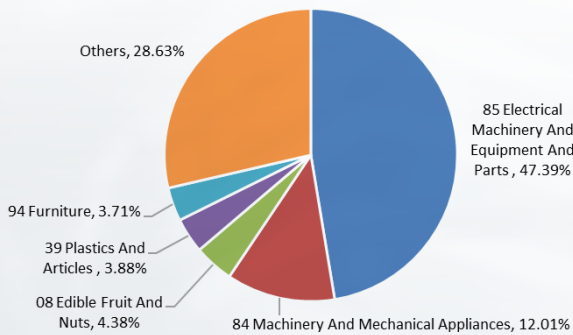
เมื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับเมืองต่าง ๆ ของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ส่งสินค้ามายังประเทศไทย พบว่า เมืองที่มีสัดส่วนการส่งออกสินค้ามาไทยมากที่สุด ได้แก่ เชียงไฮ้ ร้อยละ 27 เซินเจิ้น ร้อยละ 13 หนานจิง ร้อยละ 8 ซิงเต่า ร้อยละ 7 และ กวางโจว ร้อยละ 5 สำหรับเมืองในจีนที่มีผู้ติดเชื้อโควิด และรัฐบาลจีนได้ประกาศล็อกดาวน์ ห้ามการเข้าออก รวมทั้งเป็นเมืองสำคัญที่ส่งออกสินค้ามาไทย เช่น เชียงไฮ้ เซินเจิ้น กวางโจว เป็นต้น เป็นผลทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจต้องชะลอตัวตามนโยบายโควิดเป็นศูนย์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งไทยที่ต้องพึ่งพาสินค้าจากจีน

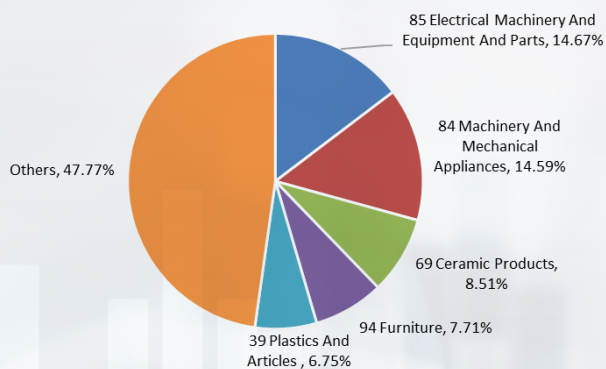
Shanghai : Export industrial products to Thailand

Shenzhen : Export industrial products to Thailand

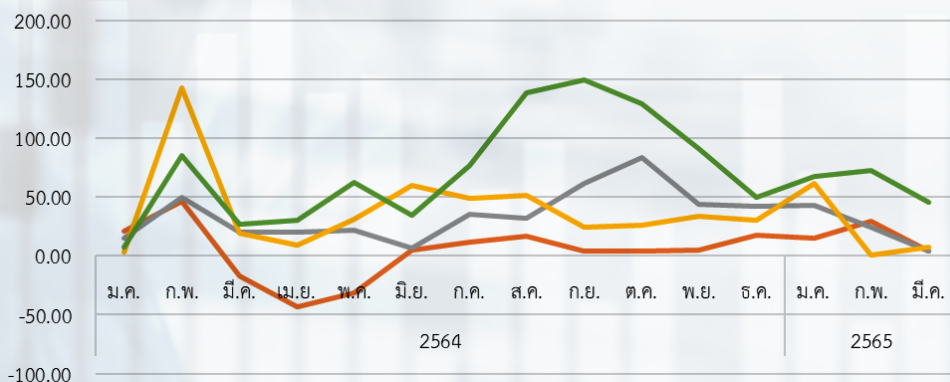
Guangzhou : Export industrial products to Thailand

เมื่อพิจารณาเมืองที่สาธารณรัฐประชาชนจีนมีการถือครองได้แก่ เชียงไฮ้ เซินเจิ้น และกวางโจว พบว่า สัดส่วนการส่งออกของทั้ง 3 เมือง คิดเป็นร้อยละ 45 ของมูลค่าการส่งออกที่จีนส่งออกมายังไทย และพบว่า อุตสาหกรรมที่ไทยได้รับผลกระทบนั้น ได้แก่ เครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า (HS84) และโทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบ (HS85) เนื่องจากสินค้าของกลุ่มดังกล่าวมีมูลค่าการส่งออกมายังประเทศไทยในสัดส่วนที่สูง เชียงไฮ้ มีสัดส่วนการส่งออกสินค้าสองกลุ่มดังกล่าวมายังไทย คิดเป็นร้อยละ 21.1 และ 19.3 ของการส่งออกจากเมืองเซี่ยงไฮ้มาไทย ตามลำดับ เซินเจิ้น มีสัดส่วนการส่งออกสินค้าสองกลุ่มดังกล่าวมายังไทย คิดเป็นร้อยละ 12.0 และ 47.4 ของการส่งออกจากเมืองเซินเจิ้นมาไทย ตามลำดับ และกวางโจว มีสัดส่วนการส่งออกสินค้าสองกลุ่มดังกล่าวมายังไทย คิดเป็นร้อยละ 14.6 และ 14.7 ของการส่งออกจากเมืองกวางโจวมาไทย ตามลำดับ

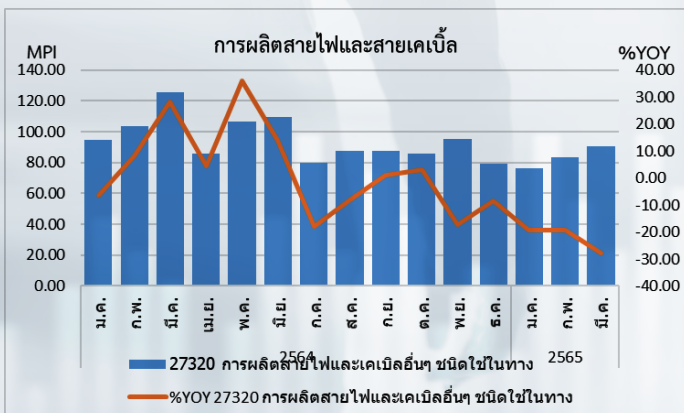
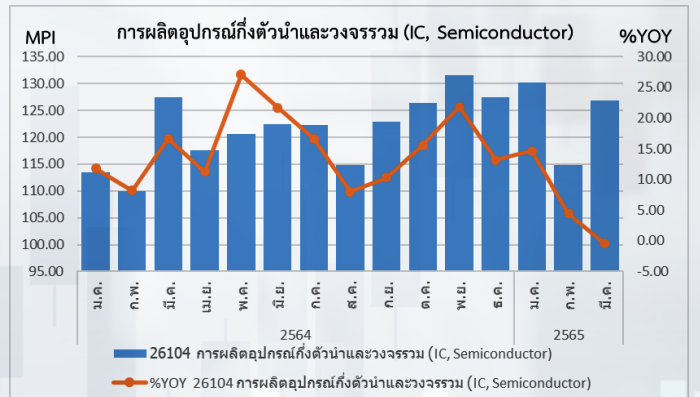
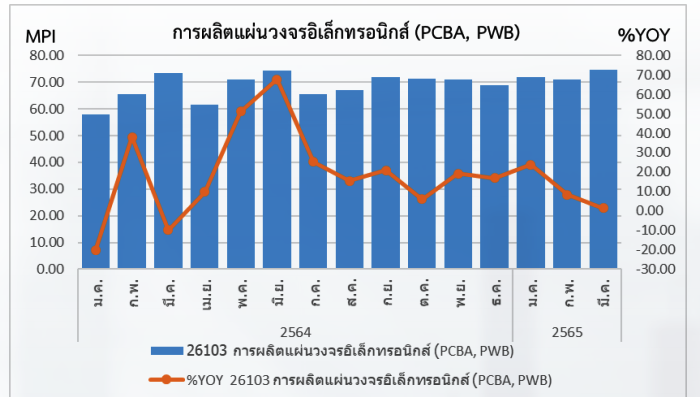
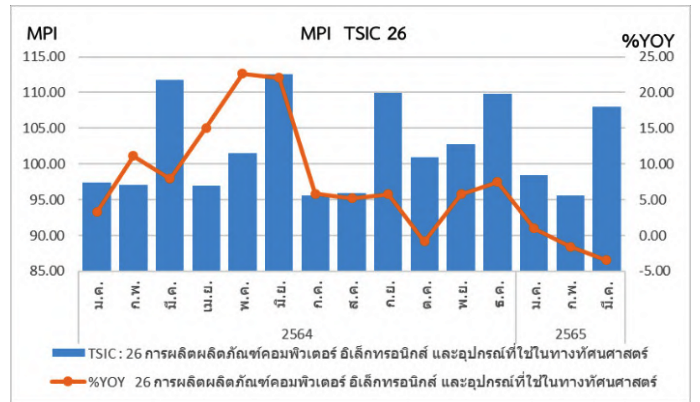
ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาสินค้าที่ไทยนำเข้าจากจีนในปี 2565 พบว่า สินค้าหลักประเภทคอมพิวเตอร์ยังคงขยายตัวโดยขยายตัวแบบชะลอตัวต่อเนื่องเป็นเดือนที่สามตั้งแต่เดือนมกราคม การนำเข้าโทรศัพท์ โทรศัพท์ และ ไดโอด ทรานซิสเตอร์ อุปกรณ์กึ่งตัวนำ (IC, Semiconductors) ขยายตัวแบบชะลอตัวในเดือนมีนาคม นอกจากนี้สินค้าประเภทเส้นลวดและสายเคเบิลที่เป็นส่วนประกอบในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ ขยายตัวแบบชะลอตัวทั้งสิ้น สอดคล้องกับช่วงเวลาที่จีนปิดเมืองเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด ดังนั้น การถือครองเมืองสำคัญ ๆ ของจีน ได้ส่งผลต่อการนำเข้าวัตถุดิบจากจีนมายังประเทศไทยอย่างเห็นได้ชัด

อัตราการเติบโตของมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากจีน

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) ซึ่งเป็นดัชนีที่บ่งชี้ภาคการผลิตของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่จัดทำโดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ในกลุ่มสินค้าที่เงินส่งออกมาไทย และสินค้าที่เงินนำเข้าจากไทย ในสัดส่วนที่มากนั้น เป็นกลุ่มสินค้าประเภทเครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า (HS84) และโทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบ (HS85) พบว่า การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์อิเล็กทรอนิกส์ (TSIC 26) มีการขยายตัวแบบชะลอตัวอย่างมากในช่วงเดือนมกราคม 2565 และมีการหดตัวต่อเนื่องในเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม โดยเฉพาะสินค้ากลุ่มผลิตภัณฑ์ แผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ (PCBA, PWX) อุปกรณ์กึ่งตัวนำและวงจรรวม (IC, Semiconductor) ไทยมีการผลิตที่ชะลอตัวลงอย่างชัดเจนในช่วงเดือนมกราคมเป็นต้นมา ซึ่งสอดคล้องกับช่วงเวลาที่ยกเลิกเมืองเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิดเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าการปิดเมืองสำคัญของจีนกระทบต่อการส่งออกสินค้าวัตถุดิบประเภทแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ (PCBA, PWX) อุปกรณ์กึ่งตัวนำและวงจรรวม (IC, Semiconductor) มายังไทย

นอกจากนี้การผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทเครื่องปรับอากาศ และอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าอย่าง สายไฟและสายเคเบิล การผลิตของไทยมีการหดตัวมาตั้งแต่ปลายปี 2564 สืบเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด และหดตัวต่อเนื่องมาจนถึงเดือนมีนาคม 2565 จากการที่จีนปิดประเทศส่งผลให้ไทยขาดแคลนวัตถุดิบจากตลาดสำคัญอย่างจีน

ดังนั้น นโยบายโควิดเป็นศูนย์ของจีน (ZERO COVID-19) จึงเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อการผลิตอุตสาหกรรมจากการขาดแคลนวัตถุดิบขั้นต้นและชั้นกลางจากจีนในช่วงระยะสั้น ทั้งนี้หากการแพร่ระบาดเพิ่มขึ้นไปยังเมืองสำคัญมากขึ้นและระยะเวลาในการล็อกดาวน์ยาวนานขึ้น จะส่งผลให้การขาดแคลนวัตถุดิบรุนแรงขึ้น นอกเหนือจากสินค้ากลุ่มเครื่องจักรเครื่องใช้ไฟฟ้า (HS84) และโทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบ (HS85) แล้วยังอาจจะกระทบไปยังอุตสาหกรรมเหล็ก (HS72) อุตสาหกรรมพลาสติก (HS39) อุตสาหกรรมยานยนต์และส่วนประกอบ (HS87) เพิ่มเติม เนื่องจากเป็นกลุ่มสินค้าหลักที่จีนส่งออกมายังไทย จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ต้นทุนการผลิต และราคาสินค้าสูงขึ้น ซึ่งเป็นการเร่งให้เงินเพื่อเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากปัจจุบันที่ยังคงอยู่ในระดับสูง (ดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศ (CPI) เดือนเมษายน 2565 เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.65 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน) ซึ่งจะกระทบต่อเศรษฐกิจในระยะถัดไป จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศ (CPI) เดือนมกราคม 2566 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.02 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนซึ่งเป็นช่วงที่เงินเฟ้อชะลอลงจากช่วงก่อนหน้าที่ดีขึ้นราคาผู้บริโภคของประเทศ (CPI) สูงเพิ่มขึ้นไปอยู่ในระดับร้อยละ 7

สำหรับแนวทางการปรับตัวของไทยต่อสถานการณ์ที่จีนล็อกดาวน์เมืองสำคัญ ๆ ซึ่งคาดว่า เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น จากนั้นสถานการณ์ก็จะคลี่คลายและจีนจะกลับมาดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้เหมือนเดิม

ความต้องการสินค้าภายในประเทศจีนก็จะมีเพิ่มมากขึ้นจากการล็อกดาวน์ในช่วงระยะเวลาสองสามเดือนที่ผ่านมา ท่าเรือต่าง ๆ กลับมาเปิดใช้งาน การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศจะกลับมาคึกคักโดยเฉพาะการขนส่งทางเรือ ความต้องการตู้คอนเทนเนอร์เพื่อการขนส่งจะมีปริมาณสูงมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อราคาค่าระวางเรือที่เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น ผู้ประกอบการไทยที่ต้องการส่งออกและนำเข้าควรเตรียมตัวเรื่องค่าระวางเรือโดยอาจรวมตัวกันเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองและทำสัญญาล่วงหน้ากับสายการบินเรือ ควบคู่กับการหาแหล่งวัตถุดิบและประเทศคู่ค้าที่หลากหลายเพื่อรองรับปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยด้านวัตถุดิบที่อาจเกิดขึ้นในโอกาสต่อไป

ในขณะที่ สาธารณรัฐประชาชนจีนได้เปิดประเทศและกิจกรรมทางเศรษฐกิจก็กลับมาดำเนินการได้ตามปกติ เช่นเดียวกับช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโควิด ส่งผลให้ห่วงโซ่การผลิตของอุตสาหกรรมดำเนินต่อไปได้ไม่สะดุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ที่เริ่มฟื้นตัวและยังต้องติดตามสถานการณ์ต่อไป อีกทั้ง การเติบโตด้านการท่องเที่ยวที่ชัดเจนขึ้นจากการเปิดประเทศของจีน โดยศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจได้คาดการณ์รายได้ในปี 2566 จะเติบโตในอัตราเร่งขึ้นอีก 1 ล้านล้านบาท รายได้รวมพุ่งสูงขึ้นไปที่ 2.25 ล้านล้านบาท จากการประมาณการตัวเลขนักท่องเที่ยวต่างชาติ 28.9 ล้านคน ส่งผลทางอ้อมให้การท่องเที่ยวภูมิภาคไทยมีความคึกคักเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวเมืองหลัก

จัดทำโดย :

นางสาวชุตินา ชูติเนตร

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

1) CEIC data

2) GTA Global Trade Atlas

3) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.)

4) <https://www.prachachat.net/tourism/news-836211>

5) https://www.efinancethai.com/EditorialNews/EditorialNewsMain.aspx?file_name=WmdOQ25BMTdDRGV

wa2JmNnB5RFdxUT09

6) <https://www.ttbbank.com/th/newsroom/detail/travel-thailand-2566>

เคนยา : ประตูสู่แอฟริกาตะวันออก

กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

ทวีปแอฟริกามีพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นลำดับที่ 2 ของโลกรองจากทวีปเอเชีย ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของทวีปยุโรปและทางทิศตะวันตกของเอเชีย พื้นที่ด้านตะวันตกติดมหาสมุทรแอตแลนติกและด้านตะวันออกติดมหาสมุทรอินเดีย แบ่งออกเป็นแอฟริกาเหนือ แอฟริกากลาง แอฟริกาตะวันออก แอฟริกาตะวันตก และแอฟริกาใต้ ประชากรรวมกันราว 1.3 พันล้านคน บทความนี้จะขอแนะนำ เคนยา ประเทศที่มีบทบาทสำคัญในฐานะประตูสู่แอฟริกา

เคนยาจัดอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ตั้งอยู่ในภูมิภาคแอฟริกาตะวันออก ขนาดพื้นที่ประมาณ 569,259 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมีขนาดใหญ่เป็นลำดับที่ 46 ของโลก และ 24 ของทวีปแอฟริกา มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติสูง และอากาศเย็นเกือบตลอดทั้งปี จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของกิจกรรมแนวธรรมชาติและซาฟารี เมืองหลวงคือ กรุงไนโรบี (Nairobi) ปกครองด้วยระบอบสาธารณรัฐ โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาคิสวาฮีลี (Kiswahili) เป็นภาษาราชการ ปัจจุบันมีจำนวนประชากรราว 49.8 ล้านคน โดยมีสัดส่วนวัยทำงานสูง มีความรู้ความสามารถและสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี และมีอัตราการรู้หนังสือสูงถึงร้อยละ 80

เคนยาจัดเป็นประเทศเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่สุดในแอฟริกาตะวันออก และเป็นจุดยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจและศูนย์กลางหน่วยงานทางการทูต ระบบการคมนาคมที่เชื่อมโยงทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยนโยบายการพัฒนา

ประเทศที่สำคัญคือ Kenya Vision 2030 เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2551 ซึ่งเป็นพิมพ์เขียวในการวางรากฐานประเทศและเป็นแผนระยะยาว เพื่อใช้เร่งการปฏิรูปประเทศเข้าสู่ประเทศอุตสาหกรรมที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น โดยตั้งเป้าหมายการเติบโตของ GDP ที่ร้อยละ 10 ภายในปี 2573 นอกจากนี้ ยังเป็นการรองรับนโยบายการสร้างประเทศไปสู่ความมั่งคั่งและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสะอาด โดยได้กำหนดสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ การท่องเที่ยว เกษตรกรรมและปศุสัตว์ การค้าและการค้าส่งค้าปลีก การผลิต การบริการด้านการเงิน การบริการด้านไอทีและการบริการด้านการดำเนินธุรกิจนอกชายฝั่ง

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว เคนยาได้จัดทำแผนงาน
ทศวรรษ 5 ปี โดยปัจจุบันได้ดำเนินการอยู่ในช่วงแผนที่ 3 ระหว่าง
ปี 2561 – 2565 ผ่านมาตรการเป้าหมาย 4 ด้าน หรือ Big 4
agenda ได้แก่ ความมั่นคงทางอาหาร แหล่งพักอาศัย การผลิต
และสุขภาพที่ดีที่สามารถเข้าถึงได้ โดยรัฐบาลได้ออกนโยบาย
ส่งเสริมการลงทุนจากภาคเอกชน โดยการจัดตั้งนิคมการส่งออก
(Export Processing Zone: EPZ) และเขตเศรษฐกิจพิเศษ
เพื่อเป็นพื้นที่ดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติผ่านการให้สิทธิพิเศษ
ทางภาษีและ การอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ ปัจจุบัน
จีนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในภูมิภาคแอฟริกา รวมถึงเคนยา
มากขึ้น โดยได้เข้ามาลงทุนและสนับสนุนการก่อสร้างโครงสร้าง
พื้นฐาน อาทิ การก่อสร้างทางยกระดับ ถนน และท่าเรือ ทั้งนี้
สินค้าที่ผลิตในเคนยาจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีจาก
หลายประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร นอกจากนี้
ภายใต้ Kenya Vision 2030 ผู้ประกอบการ SMEs นับว่า
มีบทบาทที่สำคัญ เนื่องจากเป็นรากฐานการผลิตซึ่งเป็น
หนึ่งในมาตรการ Big 4 Agenda โดย SMEs คิดเป็นสัดส่วนถึง
ร้อยละ 80 ของประชากรในวัยทำงาน โดยรัฐบาลได้ปฏิรูป
นโยบายและธุรกิจ รวมทั้งพัฒนาระบบนิเวศในการสนับสนุน
การค้าและการเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อให้การช่วยเหลือ
SMEs ผ่านการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสินเชื่อ การพัฒนา
ทักษะและวัฒนธรรมสำหรับผู้ประกอบการ รวมถึงการสร้างโอกาส
ในการเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศ

ในปี 2564 เคนยามีอัตราการเติบโตของ GDP อยู่ที่
ร้อยละ 7.6 รายได้ต่อหัวอยู่ที่ 2,130 เหรียญสหรัฐฯ
ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ หินปูน โซดาไฟ เกลือ อัญมณี แร่
สังกะสี เพชร ยิปซัม และพลังงานน้ำ และอุตสาหกรรมสำคัญ ได้แก่
สินค้าอุปโภคบริโภค ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร พลาสติก แบตเตอรี่
สิ่งทอ อลูมิเนียม เหล็ก ตะกั่ว ซีเมนต์ การซ่อมเรือพาณิชย์ และ
การท่องเที่ยว สินค้าส่งออก ได้แก่ กาแฟ ชา เครื่องเทศ ไม้ตัดดอก
พืชผักผลไม้และลูกไม้ เชื้อเพลิงที่ได้จากแร่ และน้ำมันแร่
โดยตลาดส่งออก ได้แก่ ยูกันดา ปากีสถาน สหราชอาณาจักร
สหรัฐอเมริกา และเนเธอร์แลนด์ สำหรับสินค้านำเข้า ได้แก่
เชื้อเพลิงที่ได้จากแร่ น้ำมันแร่และผลิตภัณฑ์ เครื่องจักรกล
และส่วนประกอบ เครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ เครื่องจักรไฟฟ้า
ยานยนต์และส่วนประกอบ เหล็กและเหล็กกล้า ผลิตภัณฑ์
ปิโตรเลียม และเวชภัณฑ์ โดยประเทศนำเข้า ได้แก่ จีน อินเดีย
สหรัฐอเมริกา เอมิเรตส์ ญี่ปุ่น ซาอุดีอาระเบีย นอกจากนี้ ด้วยปัจจัย
สนับสนุนของภาคการเงิน โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนา
ด้านโทรคมนาคมได้ส่งเสริมให้เคนยากลายเป็นศูนย์กลาง
ด้านโลจิสติกส์ในการเชื่อมต่อด้านการบินระหว่างภูมิภาคเอเชีย
ยุโรป และแอฟริกา โดยมีกรุงไนโรบีเป็นศูนย์กลางการบินและ

ขนส่งสินค้าทางอากาศ และเมืองมอมบาซา (Mombasa)
เป็นเมืองท่าสำคัญในการกระจายสินค้าไปยังพื้นที่ในเคนยา
และประเทศอื่นในภูมิภาคแอฟริกาที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล ปัจจุบัน
เคนยายังมีแผนพัฒนาท่าเรือน้ำลึกสามร่วมกับเอธิโอเปียและ
เซาท์ซูดาน เพื่อพัฒนาให้เป็นท่าเรือน้ำลึกแห่งใหม่ของภูมิภาค

ด้านสิ่งแวดล้อม เคนยารับบทผู้นำในภูมิภาคแอฟริกา
ตะวันออก โดยดำเนินนโยบายผลักดันเศรษฐกิจสีเขียว เนื่องจาก
ชาวเคนยาพึ่งพาสินค้าและบริการจากสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก
เช่น การประมง การขนส่งทางเรือ การค้า การท่องเที่ยว และ
การจัดการขยะ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ (Climate Change) โดยมีการพัฒนาความ
ร่วมมือกับโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ซึ่งมี
สำนักงานใหญ่ ณ กรุงไนโรบี ตัวอย่างเช่น เคนยาประกาศห้ามผลิต
และใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งในปี 2560 ห้ามนักท่องเที่ยวนำ
ภาชนะที่ทำจากพลาสติกเข้ามาในพื้นที่จำกัดในอุทยานแห่งชาติ
ในปี 2563 นอกจากนี้ ได้พัฒนาโครงการเพิ่มพื้นที่ป่าให้มากขึ้น
ร้อยละ 10 ภายในปี 2565 รวมทั้งยังออกนโยบายและกฎหมาย
อนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ป่า เช่น กฎหมายการจัดการและ
อนุรักษ์สัตว์ป่า เพื่อคงพันธุ์สัตว์ป่าหายากให้ดำรงอยู่ต่อไป

โอกาสความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระหว่างไทยและเคนยา

เคนยาส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูปที่สำคัญ อาทิ เมล็ดกาแฟ ชา เครื่องเทศ ผลไม้ และผัก ซึ่งสอดคล้องกับไทยที่มีความเชี่ยวชาญและศักยภาพในอุตสาหกรรมดังกล่าวเช่นกัน ทั้งนี้ เพื่อยุติข้อขัดแย้งความรู้ของบุคลากรและผู้ประกอบการ รวมถึงส่งเสริมการค้าระหว่างกัน ไทยและเคนยาสามารถพัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมในสาขาการเกษตรและอาหารแปรรูปผ่านการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ ในรูปแบบของการจัดกิจกรรมการจัดส่งคณะผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเดินทางมาศึกษาดูงานและการจัดกิจกรรมทางการค้าร่วมกัน

ในขณะเดียวกัน ไทยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกในสาขาอุตสาหกรรมยานยนต์รายสำคัญของเคนยา โดยเฉพาะรถกระบะ ซึ่งสอดคล้องกับศักยภาพของเคนยาในด้านอุตสาหกรรมอะไหล่ ชิ้นส่วนยานยนต์ และความนิยมใช้รถยนต์มือสอง ซึ่งจำเป็นต้องเข้ารับการซ่อมบำรุงของเคนยา โดยทั้งสองฝ่ายสามารถพัฒนาความร่วมมือในอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน

ยานยนต์ และต่อยอดธุรกิจบริการ อาทิ การจัดตั้งศูนย์จำหน่ายอะไหล่ ศูนย์บริการหลังการขาย และการส่งเสริมช่างเทคนิคประจำศูนย์บริการ

ด้านสิ่งแวดล้อม ไทยและเคนยาเป็นสมาชิกร่วมกันภายใต้กรอบสมาคมมหาสมุทรอินเดีย (Indian Ocean Rim Association: IORA) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 22 ประเทศในภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย โดยมีการพัฒนาความร่วมมือในหลากหลายสาขา อาทิ การอำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน ความมั่นคงและความปลอดภัยทางทะเล และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน ซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายของไทยที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและความเชื่อมโยงทางทะเล การระดมทุนเพื่อเศรษฐกิจทางทะเล การสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับเศรษฐกิจภาคทะเล

ทั้งนี้ ในปี 2565 ทั้งสองฝ่ายจะครบรอบ 55 ปีความสัมพันธ์ทางการทูต โดยไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะกรรมการความร่วมมือด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย – เคนยา ครั้งที่ 2 (Joint Commission: JC) ซึ่งจะหารือความเป็นไปได้ในการจัดประชุมคณะกรรมการร่วมทางการค้า (Joint Trade Committee: JTC) เพื่อส่งเสริมและเพิ่มปริมาณการค้าการลงทุนระหว่างกัน โดยภาคอุตสาหกรรมไทยสามารถใช้กลไกดังกล่าวในการผลักดันความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมในสาขาที่มีศักยภาพร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้เคนยาเป็นประตูสู่แอฟริกาตะวันออกของไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม

จัดทำโดย :

นางสาวฐิติภา โขติแสงศรี

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศ

การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ดัชนีอุตสาหกรรม

ไตรมาส 4/2565

กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index : MPI) ไตรมาส 4/2565 (เดือนตุลาคม ถึงธันวาคม) เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ลดลงร้อยละ 6.04 เช่นเดียวกับดัชนีการส่งสินค้า ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง ดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง และดัชนีผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรม ที่ปรับตัวลดลงร้อยละ 4.90 7.42 0.02 และ 4.67 ตามลำดับ ในขณะที่ดัชนีแรงงานอุตสาหกรรม ปรับตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.79 อัตราการใช้กำลังการผลิตอยู่ที่ร้อยละ 60.32 (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1 และรูปที่ 1) โดยมีอุตสาหกรรมสำคัญที่มีการปรับตัวลดลงในไตรมาสนี้ เช่น อุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง ผลิตกันท์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม พลาสติกและยางสังเคราะห์ขั้นต้น เฟอร์นิเจอร์ และเครื่องประดับเพชรพลอยแก้วและสิ่งของที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

สำหรับอุตสาหกรรมที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ น้ำมันปาล์ม ชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์ มอลต์และสุราที่ทำจากข้าวมอลต์ เป็นต้น (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ดัชนีอุตสาหกรรมรายไตรมาส

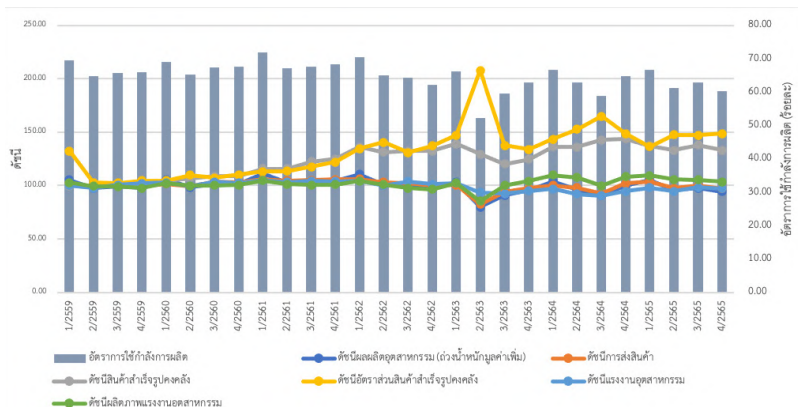
ดัชนีอุตสาหกรรม รายไตรมาส (70 กลุ่มอุตสาหกรรม)

ดัชนีอุตสาหกรรม	ไตรมาส 4/2564 (ต.ค.-ธ.ค.)	ไตรมาส 3/2565 (ก.ค.-ก.ย.)	ไตรมาส 4/2565 (ต.ค.-ธ.ค.)	อัตราการเปลี่ยนแปลง เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อน (%MoM)	อัตราการเปลี่ยนแปลง เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน (%YoY)
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (ถ่วงน้ำหนักมูลค่าเพิ่ม)	100.16	97.40	94.11	-3.38	-6.04
ดัชนีการส่งสินค้า	102.04	99.69	97.04	-2.66	-4.90
ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง	143.86	137.98	133.18	-3.48	-7.42
ดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง	148.76	146.96	148.73	1.21	-0.02
ดัชนีแรงงานอุตสาหกรรม	94.56	98.42	97.20	-1.24	2.79
ดัชนีผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรม	108.36	105.48	103.30	-2.07	-4.67
อัตราการใช้กำลังการผลิต	64.75	62.76	60.32	-	-

ที่มา : กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
หมายเหตุ : ฐานเฉลี่ยปี 2559 เป็นดัชนีที่ยังไม่ได้ปรับผลกระทบของฤดูกาล สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมมีการปรับปรุงข้อมูลประจำปี 2566 (Annual Revised)

รูปที่ 1 ดัชนีอุตสาหกรรมรายไตรมาส

ที่มา : กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
หมายเหตุ : ฐานเฉลี่ยปี 2559 เป็นดัชนีที่ยังไม่ได้ปรับผลกระทบของฤดูกาล
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมมีการปรับปรุงข้อมูลประจำปี 2566 (Annual Revised)

อุตสาหกรรมสำคัญ 5 อันดับแรกที่มีการปรับตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลต่อดัชนีอุตสาหกรรมในไตรมาสที่ 4 ของปี 2565 มีดังนี้

ยานยนต์ ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.59 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตเพิ่มขึ้นจากรถยนต์นั่งขนาดเล็ก รถยนต์ขนาดกลางและรถปิกอัพเป็นหลัก เนื่องจากผู้ผลิตรถยนต์ได้รับชิ้นส่วนเซมิคอนดักเตอร์มากขึ้น ทำให้สามารถผลิตและส่งมอบรถยนต์ไปในตลาดในประเทศ และตลาดส่งออกได้มากขึ้น

น้ำมันปาล์ม ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.52 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตเพิ่มขึ้นจากน้ำมันปาล์มดิบ และน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เป็นหลัก เนื่องจากมีผลผลิตปาล์มออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ประกอบกับบางพื้นที่ต้องเร่งเก็บเกี่ยวผลผลิต เพราะมีน้ำท่วมขัง

ผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และพลาสติก ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.52 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตเพิ่มขึ้นจากพื้นที่สำเร็จรูปคอนกรีต ท่อซีเมนต์ และกระเบื้องมุงหลังคา เป็นหลัก เนื่องจากช่วงเดียวกันของปีก่อน โรงงานต่าง ๆ ประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคการผลิตและการขนส่งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) อย่างไรก็ดี ปีนี้สถานการณ์ของโรค Covid-19 คลี่คลายทำให้โรงงานต่าง ๆ กลับมาดำเนินการได้ตามปกติ

เบียร์และสุรากลั่นจากข้าวมอลต์ ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.05 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตเพิ่มขึ้นจากเบียร์เป็นหลัก เนื่องจากผู้ผลิตเร่งผลิตสินค้าตามการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยว ประกอบกับปีนี้มีการแข่งขันฟุตบอลโลกจึงเป็นปัจจัยสนับสนุนให้มีการบริโภคภายในประเทศมากขึ้น

เภสัชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ที่ใช้รักษาโรค ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.54 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตเพิ่มขึ้นจากยาเม็ด ยาน้ำ และยาครีมเป็นหลัก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นยาในกลุ่มรักษาตามอาการของโรคโควิด 19

อุตสาหกรรมสำคัญ 5 อันดับแรกที่มีการปรับตัวลดลง ซึ่งส่งผลต่อดัชนีอุตสาหกรรมในไตรมาสที่ 4 ของปี 2565 มีดังนี้

คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง ปรับตัวลดลงร้อยละ 42.48 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตปรับตัวลดลงจากสินค้า Hard Disk Drive เป็นหลัก เนื่องจากการผู้ผลิตรายใหญ่ปรับลดแผนการผลิตลงตามความต้องการใช้ในตลาดโลก อีกทั้งความต้องการในสินค้าคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก และอุปกรณ์การจัดเก็บลดลงเนื่องจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก ปัญหาความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ และความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน

ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม ปรับตัวลดลงร้อยละ 8.73 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตลดลงจากน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว น้ำมันก๊าด และน้ำมันเบนซินออกเทน 91 เป็นหลัก จากการหยุดซ่อมบำรุงของโรงกลั่นในในเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2565

พลาสติกและยางสังเคราะห์ขั้นต้น ปรับตัวลดลงร้อยละ 19.56 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตลดลง SAN resin Toluene ABS resin Polystyrene resin (PS) Propylene เป็นหลัก จากสถานะ Over Supply ซึ่งเป็นผลจากการที่เศรษฐกิจโลกชะลอตัวส่งผลให้ความต้องการใช้พลาสติกและยางสังเคราะห์ต่าง ๆ ลดลง ประกอบกับความต้องการใช้สินค้าในประเทศคู่ค้าหลักลดลง

เฟอร์นิเจอร์ ปรับตัวลดลงร้อยละ 13.05 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตลดลงจากเครื่องเรือนที่ทำด้วยไม้ เครื่องเรือนที่ทำด้วยโลหะ และที่นอน เป็นหลัก โดยเครื่องเรือนที่ทำด้วยไม้ มีการผลิตลดลงตามคำสั่งซื้อของลูกค้าหลัก (สหรัฐอเมริกา) ส่วนเครื่องเรือนที่ทำด้วยโลหะ การผลิตลดลงซึ่งเป็นผลจากปีก่อนมีคำสั่งซื้อพิเศษให้ผลิตชิ้นวางสินค้าในห้างสรรพสินค้าที่มีสาขาทั่วประเทศ

เครื่องประดับเพชรพลอยแท้และสิ่งของที่เกี่ยวข้อง ปรับตัวลดลงร้อยละ 39.91 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตลดลงจากกำไล ต่างหู สร้อย แหวน จี้ และเพชร ซึ่งเป็นผลจากเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าชะลอตัวจากปัญหาเงินเฟ้อ และราคาพลังงานที่อยู่ในระดับสูง ส่งผลกระทบต่อกำลังซื้อของผู้บริโภค ทำให้กลุ่มสินค้าฟุ่มเฟือยได้รับผลกระทบมากกว่าสินค้าประเภทอื่น ๆ

ตารางที่ 2 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมภาพรวมรายสาขาสำคัญ 10 อันดับแรก ตามน้ำหนักโครงสร้างอุตสาหกรรม

ผลิตภัณฑ์	น้ำหนัก	ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมรายสาขาสำคัญ								
		2563	2564	2565	ไตรมาส			2565		
					4/2564	3/2565	4/2565	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ดัชนีรวมยังไม่ได้ปรับฤดูกาล	100.00	92.31	97.71	98.05	100.16	97.40	94.11	93.39	95.32	93.63
(%YoY)		-9.46	5.84	0.35	4.64	7.70	-6.04	-4.27	-5.30	-8.45
TSIC : 10 การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร	16.44530	101.46	104.64	106.96	102.76	98.88	102.35	99.42	96.89	110.76
(%YoY)		-6.00	3.13	2.21	6.33	8.47	-0.40	2.79	-0.62	-2.91
TSIC : 11 การผลิตเครื่องดื่ม	3.89610	99.02	98.78	100.24	102.76	90.33	104.66	95.92	107.40	110.67
(%YoY)		-6.25	-0.25	1.48	0.20	2.53	1.85	1.69	1.47	2.36
TSIC : 19 การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการถลุงปิโตรเลียม	9.54740	97.72	95.68	104.05	105.52	107.52	96.31	91.00	87.12	110.82
(%YoY)		-6.71	-2.08	8.75	8.20	17.29	-8.73	-9.44	-18.96	2.06
TSIC : 20 การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	7.96490	101.45	105.25	97.55	100.16	100.33	83.55	86.88	85.05	78.73
(%YoY)		-3.24	3.74	-7.31	5.22	-6.65	-16.58	-16.42	-12.08	-21.11
TSIC : 22 การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก	8.84530	91.49	97.01	95.95	100.07	97.57	91.41	92.15	93.69	88.38
(%YoY)		-7.69	6.04	-1.09	3.94	2.36	-8.66	-7.77	-4.77	-13.28
TSIC : 23 การผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆที่ทำจากแร่โลหะ	5.50260	95.49	94.98	97.83	93.40	96.76	96.38	94.20	97.65	97.30
(%YoY)		-4.98	-0.53	3.00	1.28	9.58	3.19	5.78	4.85	-0.72
TSIC : 24 การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	3.56480	89.30	102.07	91.11	94.58	83.90	84.83	87.08	87.84	79.56
(%YoY)		-7.14	14.30	-10.74	1.47	-12.71	-10.32	-12.24	-13.62	-3.97
TSIC : 26 การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์	8.88570	94.27	102.69	91.14	104.47	91.22	85.25	86.29	82.98	86.50
(%YoY)		-1.07	8.92	-11.24	4.05	-9.21	-18.39	-14.55	-19.29	-21.09
TSIC : 27 การผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า	3.00010	97.04	102.62	96.53	102.72	93.80	88.59	92.55	93.05	80.16
(%YoY)		3.76	5.75	-5.94	-1.57	0.97	-13.76	-7.74	-16.30	-17.08
TSIC : 29 การผลิตยานยนต์ รถพ่วงและรถกึ่งพ่วง	13.80210	75.25	89.52	99.78	101.05	104.75	109.60	108.33	120.47	100.00
(%YoY)		-28.89	18.97	11.47	3.60	35.79	8.46	10.12	13.28	1.61

ที่มา: กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

หมายเหตุ: ฐานเฉลี่ยปี 2559 เป็นดัชนีที่ยังไม่ได้ปรับผลกระทบของฤดูกาล สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมมีการปรับปรุงข้อมูลประจำปี 2566 (Annual Revised)

ทั้งนี้ สามารถสืบค้นข้อมูลรายละเอียดดัชนีอุตสาหกรรมได้ที่
เว็บไซต์ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) <http://www.oie.go.th>

UBI จะเกิดขึ้นได้หรือไม่ ในประเทศไทย?

กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้ออกมาตรการช่วยค่าครองชีพให้กับประชาชนในหลากหลายโครงการ อาทิ สวัสดิการเงินอุดหนุนเด็กเล็ก สวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โครงการเราเที่ยวด้วยกัน โครงการเราชนะ โครงการคนละครึ่ง โครงการช้อปดีมีคืน โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งที่กล่าวมาล้วนเป็นโครงการประชานิยมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายในหลากหลายช่วงวัย อาทิ กลุ่มเด็ก กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้มีรายได้น้อย และยังครอบคลุมถึงภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ-โรงแรม-ที่พัก อีกด้วย

นอกจากมาตรการของรัฐดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว จะมีแนวคิดใดอีกหรือไม่ที่จะส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงเพื่อขจัดปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และจะดีหรือไม่ หากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีรายได้พื้นฐานถ้วนหน้า หรืออีกนัยหนึ่งคือการกำหนดนโยบายที่สามารถตอบโจทย์ทางเศรษฐกิจได้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

หนึ่งในแนวคิดด้านสวัสดิการของรัฐ คือ UBI (Universal Basic Income) ที่เป็นรายได้พื้นฐาน ที่รัฐจ่ายให้ประชาชนอย่างสม่ำเสมอแบบถ้วนหน้า

UBI คืออะไร

UBI หรือ Universal Basic Income คือ รายได้ขั้นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตของทุกคนที่รัฐจัดสรรให้กับทั้งผู้ที่มีรายได้ มีงานทำ ว่างาน จะอยู่ในช่วงวัยใด มีฐานะทางสังคม มีความเป็นอยู่ในระดับใดก็ตาม ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับจากรัฐบาลที่มีการนำแนวคิดนี้มาใช้

UBI ไม่ใช่เงินสงเคราะห์ แต่เป็นสิทธิที่ประชาชนทุกคนจะต้องได้รับอย่างถ้วนหน้าโดยไม่มีเงื่อนไขและเป็นระยะเวลาต่อเนื่องโดยไม่ต้องใช้คืนรัฐ ทั้งนี้ แนวคิด UBI ต่างจากสวัสดิการตรงที่การกำหนดเงื่อนไขของผู้มีสิทธิได้รับและคนประเภทใดกลุ่มใดสมควรได้รับการช่วยเหลืออะไรจากรัฐบ้าง แต่ UBI รัฐให้อิสระแก่ประชาชนในระดับที่เพียงพอให้แต่ละคนแก้ไขปัญหาและใช้ตามความคิดของตนเองเพื่อเป็นรายได้จากการว่างงาน

ที่มาและวัตถุประสงค์

แนวคิดการแจกเงินรายเดือนให้กับประชาชนทุกคน หรือ UBI เคยเกิดขึ้นมานานแล้วตามที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ของประเทศแถบตะวันตก หรือแม้กระทั่งประวัติศาสตร์ของไทยอย่างไรก็ตามแนวคิดนี้ ยังไม่ได้มีการนำมาใช้อย่างจริงจังด้วยเหตุที่เป็นเรื่องใหม่และมีเพียงคนบางกลุ่มเท่านั้นที่เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว

แนวคิด UBI เกิดขึ้นมาจากการที่รัฐบาลหลายประเทศทั่วโลกไม่สามารถจัดหาสวัสดิการที่เพียงพอให้แก่ประชาชนได้ เนื่องจากเศรษฐกิจโลกในยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลให้รูปแบบการทำงานและความต้องการของประชาชนเปลี่ยนไป อาทิ การทำงานประจำในสถานที่ทำงานที่กำหนดชั่วโมงการทำงานในแต่ละวันอย่างชัดเจนของกลุ่มคนทำงานเปลี่ยนไปสู่การทำงานที่มีลักษณะยืดหยุ่นของชั่วโมงการทำงานมากขึ้น มีอิสระและเลือกชั่วโมงการทำงานได้เอง เพื่อมีเวลาพักผ่อน จัดการธุระส่วนตัว ดูแลครอบครัว หรือมีรายได้เพิ่มขึ้นจากงานหลัก ในขณะที่บริษัทสามารถลดรายจ่ายลง (เช่น การจัดหาสถานที่ทำงาน ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมบุคลากร การเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น) และการทำงานในลักษณะนี้มีประสิทธิภาพมากกว่า เพราะบริษัทสามารถกำหนดขนาดของงานต่อการจ้าง 1 ครั้งได้ ทำให้เกิดจำนวนลูกจ้างอิสระ (Freelance) เพิ่มสูงขึ้น และเกิดงานรับจ้างแบบจบเป็นครั้ง หรือที่เรียกว่า “เศรษฐกิจแบบกิ๊ก” หรือ Gig Economy ซึ่งเป็นระบบการทำงานจากที่ใดก็ได้ที่มี

แพลตฟอร์มเป็นสื่อกลางระหว่างผู้เสนองานและผู้รับทำงาน (Gig Worker) โดยตลอด 10 ปีที่ผ่านมาการทำงานในรูปแบบดังกล่าวเป็นที่นิยมอย่างมากในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (อียู) และสหรัฐอเมริกา และปัจจุบันรูปแบบการทำงานแบบ Gig Economy กำลังขยายมายังประเทศไทยเพิ่มขึ้นอีกด้วย

จากรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน ทำให้รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ พยายามค้นหาวิธีที่จะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในภาพรวมที่ต้องการความมั่นคงในการดำรงชีพขั้นพื้นฐาน เพื่อที่จะประกอบอาชีพตามที่ตนมีความสามารถและตามความต้องการได้โดยไม่ต้องกังวลว่าจะประสบปัญหาค่าครองชีพในแต่ละวัน

วัตถุประสงค์ของการนำแนวคิด UBI มาใช้

- 1 เพื่อลดช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวยให้แคบลง โดยจัดสรรรายได้ที่เป็นเงินให้เปล่าโดยไม่มีเงื่อนไขและไม่ต้องใช้คืนให้รัฐให้กับคนทุกกลุ่ม ทุกเพศ/วัย ระดับชั้นทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคและถ้วนหน้า รวมถึงกลุ่มคนที่ทำงานในรูปแบบต่าง ๆ (ทั้งงานประจำและงานอิสระ) และกลุ่มคนทำงานทุกระดับที่ถูกเลิกจ้างด้วยเหตุการณ์าระบบอัตโนมัติ/ปัญญาประดิษฐ์/หุ่นยนต์มาใช้แทนที่แรงงานมนุษย์ ซึ่งนับวันจะมีคนตกงานเพิ่มมากขึ้นจากเหตุดังกล่าว
- 2 เพื่อให้กลุ่มคนดังกล่าวมีรายได้หรือรายได้เพิ่มเติมเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพที่ตนเองถนัดและขยายโอกาสในการทำงานด้านอื่น ๆ ได้ตามความต้องการ

หลักการของ UBI และประเทศที่นำแนวคิด UBI ไปใช้

ในที่นี้หากจะไม่กล่าวถึงผู้ที่มิพบาทสำคัญต่อแนวคิด UBI นี้ คงจะไม่เหมาะสมนัก จึงขอเล่าถึงศาสตราจารย์ Guy Standing นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษและผู้ร่วมก่อตั้งเครือข่ายรายได้พื้นฐานถ้วนหน้า หรือ “Basic Income Earth Network (BIEN)” ได้กำหนดขอบเขตของคำว่า “รายได้พื้นฐาน” (Basic Income) โดยระบุว่าเป็นเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การมีอาหารเพียงพอต่อการบริโภค การมีที่อยู่อาศัย การมีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และการเข้าถึงยารักษาโรค ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานให้เกิดสภาพสังคมที่ดี ดังนั้น รายได้พื้นฐานควรเป็นสิทธิของความเป็นพลเมือง (Citizenship Rights) ที่ทุกคนควรได้รับ และภาครัฐจะเพิกเฉยโดยการเลือกปฏิบัติไม่ได้ กล่าวคือพลเมืองทุกคนควรได้รับสิทธินี้ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการจัดสวัสดิการแบบถ้วนหน้า

อย่างไรก็ตามเขามีข้อโต้แย้งว่ารายได้พื้นฐานฯ แตกต่างจากการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ (Minimum Wage) เนื่องจากรายได้พื้นฐานฯ นับเป็นแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดขึ้นมาโดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ พลเมืองทุกคนมีสิทธิได้รับอย่างเท่าเทียมกัน และที่สำคัญยังทำให้ทุกคนมีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย

หลักการของ UBI คือ รายได้ขั้นพื้นฐานของพลเมืองทุกคนเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกันของสังคมจึงควรได้รับเท่ากันอย่างเสมอภาคถ้วนหน้า ไม่มีใครจะต้องถูกกำหนดว่าเป็นภาระภาษี หรือภาระของรัฐบาล ทุกคนทุกชนชั้นได้รับเงินเดือนในฐานะพลเมืองเท่ากัน ดังนั้นความคิดการเป็นหุ้นส่วนของสังคมจะค่อย ๆ เกิดขึ้น ซึ่งการบริหารจัดการทำได้ง่ายโดยลดต้นทุนในการบริหารจัดการของภาครัฐด้วยการโอนเงินเข้าบัญชีของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน สำหรับประชาชนสามารถตัดสินใจ วางแผนการใช้จ่ายเงินที่ได้รับให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามเป้าหมายของแต่ละคน ซึ่งหากเป็นสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้อาจไม่ตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้

ที่ผ่านมาแนวคิดของศาสตราจารย์ Guy Standing มีหลายประเทศได้ทดลองนำไปใช้ อาทิ แคนาดา ฟินแลนด์ เนเธอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา สกอตแลนด์ ฝรั่งเศส อินเดีย นามิเบีย ยูกันดา เคนยา บราซิล และอีกหลายประเทศ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ประชากร 1,000-8,000 คน เป็นระยะเวลา 2-10 ปี

ในแต่ละประเทศได้มีการนำแนวคิด UBI ไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานะเศรษฐกิจของประเทศตนเอง อย่างเช่น สหรัฐอเมริกาได้เคยเสนอแนวคิดเรื่อง “ปันผลเสรีภาพ” หรือ Freedom Divided ให้มีการแจกเงินให้กับประชาชนเดือนละ 1,000 เหรียญสหรัฐฯ โดยเก็บภาษีอินเทอร์เน็ตจากแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่ร่ำรวยมหาศาล (อาทิ Amazon, Apple, Google) เช่นเดียวกับที่เก็บจากเงิน “ปันผลน้ำมัน” อีกทั้งผู้ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจระดับโลก อาทิ มาร์ก ซักเคอร์เบิร์ก และอีลอน มัสก์ ยังให้การสนับสนุนแนวคิด UBI ว่าควรดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอย่างยิ่งเพื่อลดช่องว่างระหว่างคนที่มีฐานะร่ำรวยและยากจนให้แคบลง

โดยในปี 2553 ประเทศอิหร่าน ได้ทดลองนำแนวคิด UBI ไปใช้ในโครงการทดลองด้านรายได้พื้นฐานขั้นต่ำ โดยจำนวนประชากรที่เข้าร่วมโครงการคิดเป็นร้อยละ 97 ของประชากรทั้งหมด ได้รับการโอนเงินเป็นรายเดือนคิดเป็นร้อยละ 29 จากรายได้ค่ากลาง (Median Income) ของรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน ซึ่งเมื่อนำมาคิดเป็นมูลค่าจะมีจำนวนสูงถึงประมาณ 8,500 ปอนด์ หรือมากกว่า 16,000 เหรียญสหรัฐต่อปี

เมื่อปี 2560 ประเทศฟินแลนด์ ได้นำแนวคิด UBI ไปปรับใช้ในการทำวิจัย โดยแจกเงินให้ผู้ตกงานจำนวน 2,000 คนละ 560 ยูโรต่อเดือน เป็นระยะเวลา 2 ปี นอกจากนี้ยังมีประเทศอิตาลีที่เมืองลิวอร์โน ประเทศแคนาดาในเมืองเล็ก ๆ ของ

รัฐออนตาริโอ และบางเมืองในรัฐมานิโทบา และที่มหาวิทยาลัย
สแตนฟอร์ดในสหรัฐ ได้จัดตั้งโครงการ “Basic Income Lab”
เพื่อศึกษารูปแบบการให้เงินที่เหมาะสม และกำหนดผู้สมควร
ได้รับเงิน รวมทั้งประเมินการนำไปใช้อย่างเหมาะสม

ในช่วงกลางปี 2563 รัฐบาลของประเทศสเปนได้
ผ่านโครงการ UBI ให้นำมาใช้ โดยจ่ายเงินเดือนละประมาณ
400-1,000 ยูโร ให้กับประชาชนจำนวนมากถึง 850,000 คน
ซึ่งคาดว่าโครงการดังกล่าว ของสเปนจะเป็นหนึ่งในโครงการ UBI
ที่ใหญ่ที่สุดของโลก

นอกจากประเทศต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีประเทศอื่น
ในหลากหลายภูมิภาคของโลก นำแนวคิด UBI ไปใช้ เช่น เคนยา
นามิเบีย มองโกเลีย คูเวต อินเดีย เนเธอร์แลนด์ เกาหลี เยอรมัน
 เป็นต้น

งบประมาณในการดำเนินโครงการ ภายใต้แนวคิด UBI มาจากไหน

งบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ UBI นั้น
คนบางกลุ่มมีมุมมองว่า หากมีการคำนวณงบประมาณของภาครัฐ
อย่างรอบคอบ โดยกำหนดการจ่ายเงินในจำนวนที่ใกล้เคียงกับ
เส้นความยากจนหรืออาจมากกว่านั้น จำนวนเงินที่จะใช้ขับเคลื่อน
แนวคิดดังกล่าวจึงเป็นจำนวนที่ภาครัฐสามารถจัดสรรหามาได้
อีกทั้งแนวคิดดังกล่าวเป็นการลงทุนระยะยาวที่ให้ประโยชน์
คุ้มค่า สามารถลดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ ลดค่าใช้จ่าย
ด้านสุขภาพ ปัญหาสังคมได้อีกด้วย

ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งมีความคิดที่ว่า การดำเนินโครงการ
ตามแนวคิด UBI จำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งจะ
สร้างภาระทางการคลัง ทำให้รัฐบาลต้องลดรายจ่ายในปัจจุบัน
ในด้านอื่น ๆ แทน (อาทิ การลดสวัสดิการของภาครัฐในบางโครงการ
หรือการระงับการดำเนินโครงการของภาครัฐในบางโครงการ)
หรือต้องจัดหารายได้เพิ่มขึ้น อาทิ การเพิ่มภาระทางภาษีของ
ผู้มีรายได้สูงเพิ่มขึ้น การเพิ่มภาษีทางตรง การเพิ่มภาษีทางอ้อม
และรายได้ประเภทที่มีใช้ภาษีอากร

สำหรับในต่างประเทศบางประเทศเสนอให้มีการเก็บ
data tax กับบริษัทที่ได้ประโยชน์จากการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล
เนื่องจากปัจจุบันข้อมูลส่วนบุคคลได้ถูกนำไปใช้โดยเจ้าของ
ข้อมูลเองก็ไม้อาจทราบหรือไม่สามารถป้องกันการกระทำดังกล่าว
บางคนเสนอว่าให้เก็บจากภาษีทรัพย์สิน (wealth tax) กองทุน
ความมั่งคั่งแห่งชาติ (sovereign wealth fund) เงินปันผล
จากกองทุนน้ำมัน เงินจากภาษีอากร นำมาเป็นแหล่งเงินทุน UBI
เนื่องจากแหล่งเงินบางแห่งนั้นมาจากทรัพยากรของประเทศ
หรือเมือง รัฐบาลได้ให้แนวคิดว่าเป็นสมบัติส่วนรวม ดังนั้น
ประชาชนทุกคนจึงควรได้รับส่วนแบ่ง หรือเงินปันผล ที่นอกเหนือ
จากการนำไปใช้ในการพัฒนาและการบริการสาธารณะต่าง ๆ

ผลที่ได้รับ

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังไม่มีประเทศใดนำแนวคิด UBI
ไปใช้ในระดับประเทศได้อย่างถาวร ที่ผ่านมาเป็นเพียงการดำเนิน
โครงการนำร่องในบางเมือง ในพื้นที่ชนบท หรือเป็นการดำเนิน
โครงการระดับประเทศเพียงชั่วคราว ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรัฐบาล
ประเทศต่าง ๆ ยังไม่ได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวคิด UBI
อย่างถูกต้อง และยังไม่มีการกำหนดวิธี/แนวทางในการนำแนวคิด UBI
มาใช้ได้อย่างเหมาะสม หรือมองว่าการให้เงิน UBI แก่ประชาชน
ทุกคน ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเกินกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ
รวมทั้งมีการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม
ความเป็นอยู่ของประชาชนในรูปแบบนโยบายที่ต่างออกไป
อีกทั้งยังต้องอาศัยเวลาในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชน
ในประเทศให้เข้าใจต่อแนวคิดดังกล่าว

จากการดำเนินโครงการ UBI ของประเทศต่าง ๆ ได้มี
การวิเคราะห์ถึงประโยชน์และผลกระทบที่ได้รับ ดังนี้

ประโยชน์ของ UBI อาจกล่าวได้ว่าเป็นการสร้าง
ความมั่นใจและความปลอดภัยให้กับคนทำงานจำนวนมาก
ที่อาจประสบปัญหาการว่างงานที่กำลังเกิดขึ้นจากการ
เปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (Technological Unemployment)
ที่มีการทดแทนแรงงานโดยการนำเทคโนโลยีล้ำสมัยเข้ามา
ใช้แทนแรงงานทั้งที่อยู่ในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน และพนักงานที่ทำงาน
ในสถานที่ทำงานแบบออฟฟิศ โดย UBI จะเป็นแหล่งรายได้
ที่แม้ว่าจะไม่ใช่เงินจำนวนมาก แต่ก็ช่วยให้สามารถประคับประคอง
ชีวิตได้ในช่วงที่ยังอยู่ระหว่างการหางานใหม่ ในอีกด้านหนึ่ง
ผู้ที่ต้องการจะเปลี่ยนงานใหม่เพื่อเลือกอาชีพที่ต้องการ จะมีเวลา
ในการแสวงหาความรู้ใหม่ ฝึกฝน อบรมให้เกิดทักษะในสาขา
ที่ตนต้องการเพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับตนเอง โดยเฉพาะ ในยุค
ที่มี Technology Disruption เป็นปัจจัยสำคัญต่อรูปแบบ
การดำเนินธุรกิจและการประกอบอาชีพของประชาชน ซึ่ง UBI
จะทำให้มีรายได้ระหว่างการว่างงานโดยไม่รู้สีกกดดันจนเกินควร
สำหรับในด้านของความเป็นอยู่ในครอบครัวจะดีขึ้นในระดับหนึ่ง
เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวจะมีรายได้ในการยังชีพโดยไม่จำเป็นต้อง
ต้องพึ่งพาหัวหน้าครอบครัวเพียงคนเดียวในการหารายได้ แต่จะมี
ทางเลือกในการประกอบอาชีพ หรือแม้กระทั่งเพิ่มโอกาส
ในการหาเลี้ยงชีพได้มากขึ้นด้วย รวมทั้งสมาชิกในครอบครัวที่
ต้องลาออกจากรางานประจำเพื่อดูแลเด็กเล็ก ผู้สูงอายุ หรือผู้ป่วย
จะมีรายได้ในการเลี้ยงชีพเมื่อต้องดูแลกลุ่มคนเปราะบางดังกล่าวด้วย
ซึ่งรายได้ขั้นพื้นฐาน หรือ UBI นี้จะทำให้ชีวิตของประชาชนดีขึ้น
ทั้งในด้านสุขภาพ ร่างกาย ลดความเครียด ลดปัญหาความรุนแรง
ในครอบครัว มีที่พักอาศัย การศึกษา และการงานที่ดีขึ้น

ทั้งนี้ในส่วนของภาครัฐที่ต้องจัดสวัสดิการให้ความช่วยเหลือ
ผู้ที่ด้อยโอกาสหรือยากจนจะสามารถดัดงบประมาณด้านต่าง ๆ

อาทิ การแจกจ่ายอาหาร การแจกเงินช่วยเหลือในด้านที่อยู่อาศัยลงได้ เพื่อนำงบประมาณไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศควบคู่ไปกับการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนภายใต้แนวคิด UBI ดังกล่าว

ผลกระทบจากการที่ประเทศต่าง ๆ ได้นำแนวคิด UBI ไปทดลองใช้พบว่า มีคนบางกลุ่ม มองว่าจะทำให้เกิดผลกระทบโดยแนวคิดดังกล่าวอาจจะทำให้เกิดแรงจูงใจให้คนจำนวนมากหยุดทำงาน เนื่องจากจะขาดความกระตือรือร้นในการหาเลี้ยงชีพ ทำให้เกิดการนำเงินไปใช้ในทางที่ไม่ควร อาทิ ซื้อสินค้า/สิ่งของที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพ และเป็นสาเหตุทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคมระหว่างคนที่มีฐานะร่ำรวยกับกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย

อย่างไรก็ตาม จากหลักฐานงานวิจัยของประเทศต่าง ๆ พบว่าข้อกังวลดังกล่าวข้างต้นไม่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ในกลุ่มประเทศยากจนและกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา อาทิ ประเทศเคนยาพบว่า ถ้ารัฐบาลจ่ายเงินจำนวนน้อยแต่จ่ายให้บ่อยครั้ง ประชาชนจะนำเงินไปซื้ออาหาร เพราะจำนวนเงินไม่มากพอสำหรับซื้อสิ่งของขนาดใหญ่ แต่ถ้ารัฐบาลจ่ายเงินจำนวนมากแต่ไม่บ่อยครั้ง ประชาชนจะนำเงินไปซื้อสินค้าคงทน เช่น สังกะสีมุงบ้านไม้/กระดานเพื่อปลูกบ้าน เป็นต้น โดยไม่พบว่าประชาชนจะนำเงินที่ได้รับไปซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย หรืออบายมุขแต่อย่างใด และผลจากการทดลองการนำแนวคิด UBI ไปใช้ในประเทศต่าง ๆ ยังไม่พบว่าจะทำให้ประชาชนเกียจคร้านหรือไม่ยอมทำงานในทางตรงกันข้ามพบว่าจะทำให้การว่างงานลดลง มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น ในส่วนของประเทศพัฒนาแล้วบางประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา แคนาดา พบว่า คนบางกลุ่มมีชั่วโมงการทำงานลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เช่น กลุ่มแม่เลี้ยงเดี่ยวใช้เวลาไปเลี้ยงลูกเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจ้าง พี่เลี้ยงเด็ก กลุ่มผู้ที่อยู่ในวัยเรียนระดับมัธยมปลายลดชั่วโมงทำงานในการหารายได้พิเศษ เนื่องจาก UBI ทำให้มีรายได้ออกจากรังโรงเรียนเพื่อหารายได้ เป็นต้น ทั้งนี้ การลดชั่วโมงการทำงานดังกล่าวไม่ใช่การเกียจคร้าน แต่เป็นการนำเวลาที่ว่างเพิ่มขึ้นไปทำกิจกรรมที่มีผลิตภาพนอกตลาดแรงงาน อาทิ ดูแลผู้ป่วย เลี้ยงเด็ก การศึกษาต่อ การฝึกฝนทักษะวิชาชีพ เพื่อเป็นการสร้างโอกาสในการเลือกงานตามที่แต่ละคนต้องการได้ในอนาคต

ความเป็นไปได้ของการนำแนวคิด UBI มาใช้ในประเทศไทย

สำหรับในประเทศไทย หากจะมีการนำแนวคิด UBI หรือรายได้ขั้นพื้นฐานถ้วนหน้ามาประยุกต์ใช้ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยหลักที่สำคัญในหลายประการ อาทิ

1. การจัดสวัสดิการของภาครัฐที่มีอยู่ในปัจจุบันยังคงมีความจำเป็นอยู่หรือไม่ อาทิ ด้านการสาธารณสุข ด้านการศึกษา

ด้านความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และแนวคิด UBI จะเป็นปัจจัยช่วยส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นโดยไม่ซ้ำซ้อนกับสวัสดิการที่รัฐจัดให้ในปัจจุบันหรือไม่

2. ภาระทางการคลังที่จะเพิ่มขึ้น ภาครัฐจำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปได้ มีการวางแผนการจัดหางบประมาณ และกำหนดวิธีการดำเนินงานภายใต้แนวคิดอย่างรอบคอบ

3. การให้ความรู้อย่างถูกต้องและสร้างทัศนคติที่ดีในเรื่อง UBI แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเปลี่ยนแนวคิดของผู้ที่จะได้รับเงิน UBI ดังกล่าวให้มีการพัฒนาศักยภาพตนเองมากกว่าการรอรับเงินแต่เพียงอย่างเดียว

ทั้งนี้ รายได้ขั้นพื้นฐานถ้วนหน้า หรือ Universal Basic Income: UBI จะเกิดขึ้นได้จริงหรือไม่ในประเทศไทย คงต้องใช้ระยะเวลา และสถานการณ์เศรษฐกิจโลก รวมทั้งงบประมาณเป็นตัวกำหนด และสำคัญที่สุดคือนโยบายของรัฐบาลต่อแนวคิด UBI ว่าจะผลักดันให้เกิดขึ้นหรือไม่

จัดทำโดย:

นางสาวสุพริตต์ ชาลาราววัฒน์

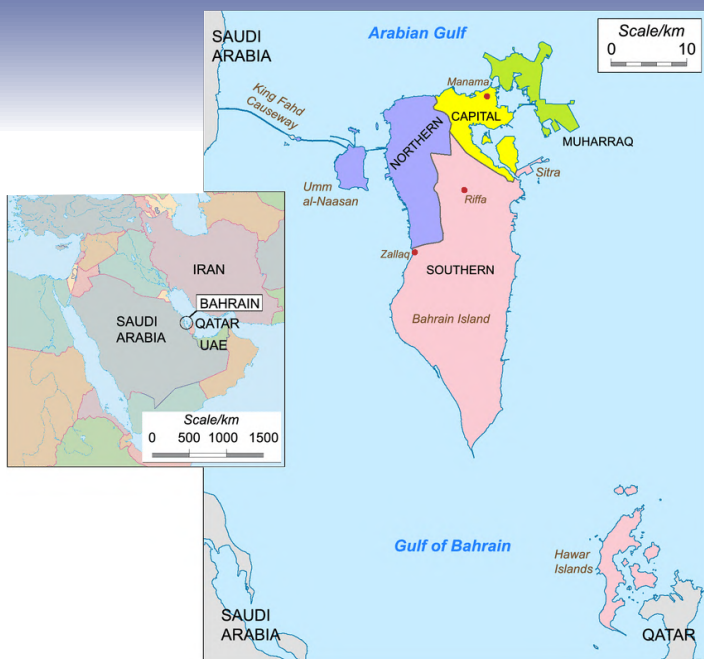
แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

- บทความปริทัศน์ “หนังสือ Basic Income: And How We Can Make It Happen” ที่มา: ภาณุภา ธีระโกศลพงศ์ – วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2562
- “Universal Basic Income” นโยบายแจกเงินให้เปล่าทุกเดือน ทางเลือกในยุค Gig Economy ที่มา: เกตนสิริ ทศพลไพศาล 8 ธันวาคม 2562
- “ถึงเวลาหรือยัง...แจกเงินให้ประชาชนทุกคน” ที่มา: ทิวต์ล ชุตติภัทร์-คอลัมน์ คุณให้...คิด วันที่ 10 ตุลาคม 2563
- “Universal Basic Income: ก้าวสู่นาคตด้วยสวัสดิการประกันรายได้พื้นฐานถ้วนหน้า กับ ปราษณย์ ปัญจคุณาร” ที่มา: ณรงญา ตัญญาพัฒนกุล-31 Aug 2021 – <https://www.the101.world/prach-panchakunathorn-universal-basic-income-interview/>
- “UBI ไม่ใช่สงเคราะห์แต่เป็นความยุติธรรม” ที่มา: เสรี พงศ์พิศ วันที่ 22 มิถุนายน 2564 – <https://siamrath.co.th/n/255042#>
- “ข้อคิดในการดำเนินนโยบาย Universal Basic Income (UBI) ถอดบทเรียนจากงานศึกษาของธนาคารโลก” ที่มา: ดร.ปัทม อนุอนอภิบุตร, October 15, 2020/Income Distribution, Social Welfare <https://www.fpojourn.com>
- “Universal Basic Income” By Hakwamroo on June 21, 2020 ที่มา: <https://www.hakwamroo.com/universal-basic-income>
- “อะไรคือภาษีคริปโต? สนทนากับ iTAX ว่าด้วยกฎหมาย พรก. ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล” ที่มา: Piyawan Chalochatwanit – Posted on 13 November 2021 <https://thematter.co/social/talk-about-crypto-tax-with-itax/160195>
- “สิริพงศ์” หนุน รธน.UBI รายได้ถ้วนหน้าเพื่อประชาชน โดยไม่มีเงื่อนไข ที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/politic/2123077>

บาห์เรน: ประเทศสองฝั่งทะเล

กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

บาห์เรน หรือ “ราชอาณาจักรบาห์เรน (Kingdom of Bahrain)” มาจากภาษาอารบิก البحرين (al-Baḥrayn) หมายถึง “the two seas” หรือประเทศสองฝั่งทะเลในอ่าวอาหรับ (อ่าวเปอร์เซีย) สหพันธ์ถึงลักษณะภูมิประเทศที่เป็นหมู่เกาะประกอบไปด้วย 33 เกาะตั้งห่างจากฝั่งทะเลตะวันออกของซาอุดีอาระเบีย 24 กิโลเมตรและห่างจากชายฝั่งทะเลตะวันตกของกาตาร์ 27 กิโลเมตร มีเมืองหลวง คือ กรุงมานามา (Manama) บาห์เรนเป็นประเทศรายได้สูงซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรอยู่ที่ 23,300 เหรียญสหรัฐ มีประชากรจำนวนกว่า 1.5 ล้านคน น้อยที่สุดในตะวันออกกลาง โดยเกือบร้อยละ 53 เป็นคนต่างชาติที่มาอยู่อาศัยและทำงานในประเทศ

ด้านเศรษฐกิจบาห์เรนมีการส่งออกน้ำมันเป็นรายได้หลักของประเทศและเป็นผู้ผลิตอะลูมิเนียม (smelters) ที่สำคัญของโลก อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปริมาณสำรองน้ำมันและก๊าซธรรมชาติของบาห์เรนมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มอ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council: GCC) รัฐบาลบาห์เรนจึงเร่งทำการสำรวจหาแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเพิ่มเติม อีกทั้งยังมีนโยบายสร้างความหลากหลายทางเศรษฐกิจ (Economic Diversification) เพื่อลดการพึ่งพาน้ำมันและลดผลกระทบจากความผันผวนของราคาน้ำมันโลก โดยส่งเสริมอุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันและอุตสาหกรรมอะลูมิเนียม รวมทั้งพัฒนาประเทศให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป็นศูนย์กลางด้านการเงิน การธนาคารของภูมิภาค นอกจากนี้ยังได้พัฒนาโครงการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้ชื่อ Bahrain’s Economic Vision 2030

ซึ่งริเริ่มตั้งแต่ปี 2551 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความหลากหลายและยั่งยืนผ่านกระบวนการกำหนดกฎระเบียบเพื่อดึงดูดนักลงทุนทั้งภายในและต่างประเทศ และดำเนินการก่อตั้งสวนอุตสาหกรรม (industrial park) ในพื้นที่จำนวน 7 แห่งทั่วประเทศ เพื่อดึงดูดนักลงทุนในสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จำเป็น อาทิ อาหาร และเครื่องตีเม เกสซ์ซันท์ อะลูมิเนียม พลาสติกและใยแก้ว พร้อมทั้งผลักดันโครงการ “Made in Bahrain” ในช่วงต้นปี 2563 ซึ่งเป็นการออกเครื่องหมายรับรองให้แก่ผู้ผลิตที่ได้รับใบอนุญาตการผลิตและจดทะเบียนโรงงานภายในบาห์เรน โดยกำหนดเงื่อนไขการใช้วัตถุดิบภายในประเทศจะต้องมีส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 เพื่อกระตุ้นภาคอุตสาหกรรมผลิตและสนับสนุนสินค้าภายในประเทศ

ในการพัฒนาเศรษฐกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนของบาห์เรน โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs Development Board) เพื่อทำหน้าที่เสริมสร้างขีดความสามารถของ SMEs ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในตลาดระดับประเทศ ภูมิภาค และระดับโลก อย่างเป็นระบบ ปัจจุบันบาห์เรนมีส่วนของผู้ประกอบการ SMEs จำนวนกว่าร้อยละ 98 ของจำนวนบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด นอกจากนี้ บาห์เรนยังมีแผนริเริ่มที่เรียกว่า “Startup Bahrain” สำหรับผู้ประกอบการสตาร์ทอัพ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจบาห์เรน (Bahrain Economic Development Board: EDB) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบนิเวศทางธุรกิจ การให้คำแนะนำ พัฒนา รวมถึงสร้างเครือข่ายระหว่างนักลงทุน การดำเนินโครงการบ่มเพาะ (incubators) โครงการสนับสนุนสตาร์ทอัพ (accelerators) โดยมุ่งเน้นเป้าหมายใน 6 สาขาหลัก ได้แก่ **ชุมชนสตาร์ทอัพ การบ่มเพาะสตาร์ทอัพ (incubators and accelerators) การเงิน การศึกษา กฎระเบียบ และความเป็นหุ้นส่วน (corporate partnership)**

ด้านกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ บาห์เรนได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่สำคัญ อาทิ 1) ความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้าของ WTO โดยสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้ครบถ้วนแล้ว 2) คณะมนตรีความร่วมมือแห่งอ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council: GCC) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้า และการลงทุน รวมทั้งมุ่งมั่นในการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างประเทศสมาชิกในภูมิภาคตะวันออกกลาง 3) ความตกลงการค้าเสรีระหว่างสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือแห่งอ่าวอาหรับ (GCC) กับสิงคโปร์ และ 4) ความตกลงการค้าเสรีระหว่างสมาชิก GCC กับสมาคมการค้าเสรียุโรป (European Free Trade Association) ทั้งนี้

บาห์เรนกำหนดอัตราภาษีศุลกากรทุกรายการสินค้ากับประเทศนอกภาคีสมาชิก GCC (common external tariff) ยกเว้นสินค้าจำนวน 34 รายการที่เป็นสินค้าต้องห้าม โดยมีการเรียกเก็บอัตราภาษีศุลกากรเฉลี่ย (Average applied rates) ของสินค้าเกษตรสูงกว่าสินค้าที่มีใช้สินค้าเกษตร และมีการเก็บภาษีสรรพสามิตกับสินค้าประเภทยาสูบ เครื่องดื่มชูกำลัง และน้ำอัดลม

ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจไทย-บาห์เรน

บาห์เรนเป็นตลาดส่งออกของไทยอันดับที่ 11 จาก 15 ประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลาง โดยในปี 2565 มีมูลค่าการค้ารวม 480.52 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ไทยส่งออกและนำเข้าจากบาห์เรนมีมูลค่า 135.46 และ 345.06 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ) โดยไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ากับบาห์เรน -209.60 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับสินค้าส่งออกหลักของไทยที่สำคัญ ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ, อัญมณีและเครื่องประดับ, เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล, ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้, ตู้เย็น ตู้แช่แข็งและส่วนประกอบ, และเครื่องคอมพิวเตอร์ของเครื่องทำความเย็น ส่วนสินค้านำเข้าหลักจากบาห์เรน ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป, สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์, ปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์, เคมีภัณฑ์ และสัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปและกึ่งสำเร็จรูป สถานะปัจจุบันในเดือนแรก (ม.ค.) ของปี 2566 การค้ารวมระหว่างไทย – บาห์เรน มีมูลค่า 52.37 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยแบ่งออกเป็นการส่งออกมูลค่า 11.76 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และนำเข้า 40.61 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

สำหรับการลงทุนทั่วไปในบาร์ทเรนอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้ร้อยละ 100 ในหมวดอุตสาหกรรม และการจัดตั้งบริษัทสาขาจากต่างชาติ สาขาอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเป็นพิเศษได้แก่ อะลูมิเนียม อาหารและเครื่องดื่ม พลาสติก และเคมีภัณฑ์ ในขณะที่หมวดการค้าและบริการอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้ร้อยละ 49 โดยสาขาบริการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเป็นพิเศษ ได้แก่ การธนาคาร การประกันภัย สารสนเทศ การกระจายสินค้า การท่องเที่ยว การสื่อสาร และการซ่อมบำรุง สำหรับอุตสาหกรรมที่ไทยมีโอกาส อาทิ แปรรูปอาหาร การก่อสร้าง กลั่นน้ำมัน รวมถึงธุรกิจโรงพยาบาล โรงแรม สปา และร้านอาหาร

ที่ผ่านมารัฐบาลบาร์ทเรนได้พยายามกระตุ้นการค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับบาร์ทเรน และร่วมผลักดันให้สมาคมผู้ลงทุนและผู้ประกอบการในต่างประเทศ (Overseas Business Investment Association – OBIA) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัท Promoseven ของบาร์ทเรน ในการจัดตั้งศูนย์ Thai Business Center (TBC) เป็นศูนย์ส่งเสริมการค้าไทยที่กรุงมานามา ซึ่งเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2549 โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมเอกลักษณ์ความเป็นไทยทั้งในด้านสินค้าและบริการ 6 กลุ่ม ได้แก่ อุตสาหกรรมก่อสร้าง สินค้าหัตถกรรม (OTOP) สปาและการแพทย์ไทย สินค้ากลุ่มแฟชั่น ร้านอาหารไทย และศูนย์การค้าที่จัดจำหน่าย ผลไม้สด อาหารสดและแช่แข็ง และอาหารฮาลาลกระป๋อง พัฒนาการล่าสุดเมื่อเดือนมกราคม 2564 ได้มีภาคเอกชนของไทย โดย บริษัท เวก้า อินเทอร์เน็ต แอนด์ เอ็กซ์ชิ่ง จำกัด ดำเนินการลงทุนสาขาศูนย์การกระจายสินค้า ชื่อ ศูนย์การค้าไทยมาร์ท บาร์ทเรน ณ กรุงมานามา เพื่อเป็นศูนย์จัดจำหน่ายสินค้าไทยสู่บาร์ทเรนและตะวันออกกลางกว่า 200 แบรินต์ ทั้งสินค้าแฟชั่น ความงาม อาหารไทย โลฟส์สไตล์ และสินค้าอุปโภคบริโภคอย่างครบวงจร โดยผู้ประกอบการที่เช่าร้านในศูนย์การค้าไทยมาร์ทดังกล่าวจะได้รับสิทธิพิเศษในการเป็นเจ้าของธุรกิจในการค้าและบริการได้ในสัดส่วนร้อยละ 100 ซึ่งไทยถือเป็นประเทศที่ 2 ต่อจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ได้รับสิทธิพิเศษนี้ โดยจะช่วยเปิดโอกาสให้

สินค้าไทยสามารถเจาะเข้าสู่ตลาดบาร์ทเรนและตะวันออกกลางเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะประเทศกลุ่มคณะมนตรีความร่วมมือแห่งอ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council: GCC)

ทั้งนี้ ไทยและบาร์ทเรนสามารถพัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมในสาขาเป้าหมายที่มีศักยภาพร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจให้แน่นแฟ้นระหว่างกันมากยิ่งขึ้น ได้แก่

• อุตสาหกรรมอาหารและเกษตรแปรรูป

ไทยมีนโยบายครัวไทยสู่ครัวโลก และบาร์ทเรนให้ความสำคัญกับความมั่นคงด้านอาหารโดยเฉพาะสินค้าเกษตร ดังนั้น ทั้งสองฝ่ายจึงสามารถพัฒนาความร่วมมือสาขาอุตสาหกรรมอาหารและเกษตรแปรรูปผ่านกิจกรรมการจับคู่ธุรกิจและแสดงสินค้าเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างกัน ความร่วมมือทางวิชาการด้านอาหารและเกษตรแปรรูปและสินค้าฮาลาล โดยการแลกเปลี่ยนบุคลากรและถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านกลไกความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการของทั้งสองฝ่าย

• SMEs และสตาร์ทอัพ

เป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจของบาร์ทเรนที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทย ดังนั้น ทั้งสองฝ่ายจึงสามารถพัฒนาความร่วมมือผ่านการจับคู่ธุรกิจเพื่อส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการตลาดและการผลิตของผู้ประกอบการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผู้ประกอบการและสตาร์ทอัพ ความร่วมมือด้านการระดมทุนและกองทุนร่วมเลี้ยง รวมถึงการเชื่อมโยงชุมชนสตาร์ทอัพระหว่างไทยและบาร์ทเรน เพื่อเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของสถานประกอบการของทั้งสองประเทศได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น บาร์ทเรนจึงเป็นประเทศเป้าหมายในภูมิภาคตะวันออกกลางที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ผู้ประกอบการไทยควรให้ความสนใจในการหาพันธมิตรทางธุรกิจ การสำรวจความต้องการของผู้บริโภค รวมถึงการหาช่องทางจัดจำหน่าย โดยเฉพาะ E-Commerce ที่กำลังได้รับความนิยมมากขึ้นในแถบตะวันออกกลาง ซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสในการพัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น

จัดทำโดย

นายธนวัฒน์ ไทยแก้ว

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

รายงานทบทวนนโยบายการค้า (Trade Policy Review: TPR)

ของบาร์ทเรน โดย WTO

การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

การสร้างเครือข่ายด้านการผลิต กับกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ด้วยดัชนีอุตสาหกรรม

ภายใต้หลักสูตร Introduction to Industrial Production Indices for Mekong Countries

กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

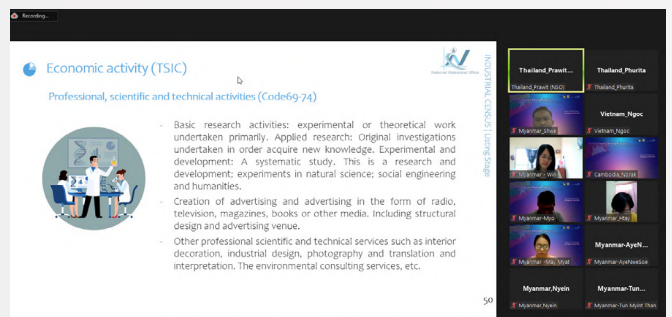

ที่มาและความสำคัญ

การสร้างเครือข่ายการผลิต (Production Network Building) เป็นเป้าหมายหนึ่งที่สำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และสามารถบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้ ดังนั้น การสร้างศักยภาพในการสร้างเครือข่ายการผลิตให้เป็นมาตรฐานเดียวกันโดยการเชื่อมโยงข้อมูลภาคอุตสาหกรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง และเนื่องจากกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง (CLMV) เป็นพันธมิตรที่สำคัญไม่เพียงแต่ทางด้านภูมิศาสตร์และด้านการค้า แต่ยังเป็นพันธมิตรด้านฐานการลงทุน/ฐานการผลิตร่วม แหล่งวัตถุดิบ/ทรัพยากร แรงงาน และพลังงาน ดังนั้น เพื่อให้เข้าใจโครงสร้างของภาคอุตสาหกรรม และสร้างเครือข่ายการผลิตให้เกิดขึ้นในประเทศลุ่มแม่น้ำโขงจึงต้องมีการส่งเสริมให้มีการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลอุตสาหกรรม

ระหว่างประเทศ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลที่น่าเชื่อถือระหว่างกันซึ่งจะช่วยสร้างโอกาส และพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขง (CLMV)

ทั้งนี้ สศอ. มีบทบาทหลักในการวิเคราะห์เศรษฐกิจอุตสาหกรรมเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย/วางแผน และการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย ซึ่งมีภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรม คือ การจัดทำดัชนีอุตสาหกรรม เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ คาดการณ์แนวโน้ม และติดตามประเมินภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในประเทศ ดัชนีอุตสาหกรรมเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสะท้อนภาพการผลิต และโครงสร้างอุตสาหกรรมที่ได้รับการยอมรับ และนำไปใช้อย่างแพร่หลายในหลายประเทศ และเนื่องจาก สศอ. เห็นถึงความสำคัญของการสร้างเครือข่ายด้านการผลิตกับกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขงด้วยดัชนีอุตสาหกรรมจึงได้ร่วมมือกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA) และองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (JICA) จัดโครงการ Third Country Training Programme (TCTP) หลักสูตร Introduction to Industrial Production Indices for Mekong Countries

▲ การอบรมผ่านระบบออนไลน์ระหว่างวันที่ 7-11 มีนาคม 2565

การดำเนินโครงการ

โครงการ TCTP หลักสูตร Introduction to Industrial Production Indices for Mekong Countries มีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการผลิตระดับภูมิภาค และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยการสนับสนุนให้ประเทศ CLMV ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศนำร่อง สามารถจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี โดยตลอดระยะเวลาดังกล่าว สศอ. ได้จัดการฝึกอบรมครั้งที่ 1 ในปี 2561 ครั้งที่ 2 ในปี 2562 และได้ติดตามผลการดำเนินงาน (Follow-up activity) ในประเทศลาวและเมียนมา แต่เนื่องจากในปี 2563 เกิดการแพร่ระบาดของ Covid-19 จึงเลื่อนการจัดฝึกอบรม และจัดการฝึกอบรมอีกครั้ง ในปี 2565 ผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งดำเนินการเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยมีผู้เข้ารับการอบรมตลอดระยะเวลา 3 ปี จำนวนทั้งสิ้น 59 ราย ได้แก่ กัมพูชา 13 ราย สปป.ลาว 13 ราย เมียนมา 22 ราย และเวียดนาม 11 ราย

การดำเนินโครงการฝึกอบรม มีดังนี้

1) การอบรม : มี 4 รูปแบบ คือ 1) การบรรยาย 2) ฝึกปฏิบัติ 3) ศึกษาดูงาน 4) อื่น ๆ เช่น cultural visit โดย สศอ. มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การนำเสนอข้อมูลของแต่ละประเทศทั้งข้อมูลพื้นฐาน ปัญหา/อุปสรรค และวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งผู้เข้าร่วมอบรมจะได้รับความรู้ทั้งทฤษฎีและทางเทคนิคจากการฝึกปฏิบัติที่มากขึ้น ตลอดทั้งมีการกำหนดเนื้อหาการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องในการจัดทำดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในทุกมิติโดยวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญจากเจ้าหน้าที่ของ สศอ. และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ (NSO) ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) มาถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลและแบ่งปันประสบการณ์

2) เนื้อหาของการฝึกอบรม : ประกอบด้วยหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมและการประยุกต์ใช้ข้อมูลดัชนีอุตสาหกรรมเพื่อการวิเคราะห์ เช่น

1. Classification by Industry and the methodology to obtain data
2. The methodology of Manufacturing Production Index (MPI) and Analysis
3. การประยุกต์ดัชนีอุตสาหกรรมในการวิเคราะห์เชิงพื้นที่
4. การจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมด้วยวิธี Deflation Method และ Chain Value Measure รวมถึงการเพิ่มพูนความรู้และทักษะการใช้เครื่องมือด้านดิจิทัลในการจัดทำดัชนีภาคอุตสาหกรรมและการนำเสนอผลการวิเคราะห์เพื่อเผยแพร่ เช่น การใช้โปรแกรม Power BI ในการจัดทำ MPI Reporting และการศึกษาดูงาน Smart Factory ซึ่งช่วยเพิ่มพูนความรู้เชิงลึกและมุมมองที่กว้างขึ้นเพื่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมต่อไป

สรุปผลการดำเนินโครงการ ตลอดระยะเวลา 3 ปี

1) ผู้เข้าอบรมจากประเทศ CLMV มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรม และเห็นถึงความสำคัญของการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมให้เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมทั้งภายในและภายนอกประเทศของตน โดยผู้เข้าอบรมได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกันทั้งปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข ซึ่งเป็นประโยชน์ในการวางแผนดำเนินงานในประเทศของตนต่อไป

2) ประเทศที่มีการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมแล้ว

- เวียดนาม ได้เริ่มจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมรายเดือนตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007 ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก JICA และกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมของประเทศญี่ปุ่น (METI) โดยมีระบบการทำงานประสานกันระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและภูมิภาคในการจัดเก็บข้อมูล และมีการปรับปรุงพื้นฐานเป็นประจำทุก 5 ปี (ปัจจุบันใช้ปีฐาน ค.ศ. 2015) การจัดเก็บข้อมูลการสำรวจจากผู้ประกอบการรายเดือน ครอบคลุม 33 อุตสาหกรรม 71 กลุ่มอุตสาหกรรม และ 235 ผลิตภัณฑ์ โดยการจัดเก็บข้อมูลจากการสำรวจคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 92 ของจำนวนทั้งหมด ปัจจุบันมีการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรม ได้แก่ Index of Industrial Products, Index of Industrial Labor, Finished Goods Inventory Ratio Index, Finished Goods Inventory Index, Shipment Index นอกจากนี้ยังได้มีการพัฒนาระบบการแจ้งข้อมูลผู้ประกอบการผ่านระบบออนไลน์ เพื่อจัดทำดัชนีอุตสาหกรรม

- **สปป. ลาว** มีการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมรายไตรมาส ใน 6 อุตสาหกรรม ได้แก่ การผลิตเบียร์ น้ำหวาน น้ำอัดลม น้ำดื่ม การตัดเย็บ ซีเมนต์ และเฟอร์นิเจอร์ไม้ พร้อมทั้งมีการจัดทำรายงานเผยแพร่ โดยมีแผนที่จะปรับปรุงการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมให้เป็นรายเดือนเพื่อสะท้อนภาวะเศรษฐกิจได้รวดเร็วขึ้น และพัฒนาระบบแจ้งข้อมูลออนไลน์ โดยในขั้นแรกจะเป็นระบบสำหรับเจ้าหน้าที่กรอกข้อมูลและในขั้นต่อไปจะพัฒนาเป็นระบบสำหรับผู้ประกอบการกรอกข้อมูล

3) ประเทศที่ยังไม่ได้มีการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรม

คือ กัมพูชาและเมียนมา

- **กัมพูชา** มีหน่วยงาน National Institute of Statistics (NIS), Ministry of Planning ที่รับผิดชอบในการจัดทำสำมะโน และจัดทำ CISIC เมื่อปี ค.ศ. 2012 ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำสำมะโน ประจำปี ค.ศ. 2022 นอกจากนี้ NIS ได้ร่วมกับ UNIDO ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2019 ในการจัดทำ Industrial Survey ทั้งนี้ กัมพูชายังไม่ได้มีการจัดทำ MPI ซึ่งผู้เข้าชมจะนำเสนอผลการอบรมในครั้งนี้ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาในการจัดทำ MPI ต่อไป
- **เมียนมา** ในปี ค.ศ. 2019 – 2020 หลังจากที่ได้รับ การฝึกอบรม ผู้เข้าชมได้นำเสนอแผนการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมต่อผู้บริหาร และในปี ค.ศ. 2021 ได้ติดต่อประสานงานขอรับการสนับสนุนบุคลากรและงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก เช่น UNIDO และ World Bank ในการจัดทำ MPI โดยต่อมาได้มีการจัดตั้ง MPI Steering Committee และ MPI Working Group จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น Central Statistical Organization และ Ministry of Industry ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการ จัดตั้ง Technical Team และหารือแนวทางการจัดเก็บ ข้อมูลจากผู้ประกอบการ เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำ MPI โดย Ministry of Industry จะรับผิดชอบในการจัดทำ Industrial Census และ MPI

แนวทางการดำเนินกิจกรรมหลังเสร็จสิ้นโครงการ

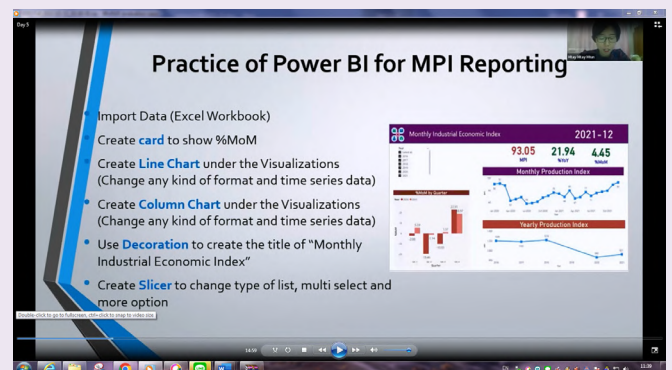

▲ การอบรมผ่านระบบออนไลน์ระหว่างวันที่ 7-11 มีนาคม 2565

สศอ. ได้วางแนวทางการดำเนินเพื่อให้การส่งเสริมมาตรฐานดัชนีอุตสาหกรรมการผลิตและการแลกเปลี่ยนข้อมูลอุตสาหกรรมในประเทศ CLMV ดังนี้

1. การเป็นตัวกลางประสานงานหรือทำงานร่วมกับประเทศ CLMV ในการส่งเสริมพัฒนาการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมของแต่ละประเทศ
2. การเป็นตัวกลางประสานงานหรือทำงานร่วมกับประเทศ CLMV ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล/การศึกษาวิเคราะห์อุตสาหกรรมของแต่ละประเทศเพื่อสร้างความเข้มแข็งในเครือข่ายการผลิต

การดำเนินโครงการ TCTP หลักสูตร Introduction to Industrial Production Indices for Mekong Countries ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่มุ่งส่งเสริมให้มีการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้ง การสร้างพันธมิตรและความร่วมมือผ่านการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน โดยในปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร สิ่งที่สำคัญ คือ การพัฒนาด้านทรัพยากรบุคคลและด้านเทคนิค/เครื่องมือในการรวบรวมจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งประโยชน์ในการวางแผน/นโยบายพัฒนาประเทศไม่เพียงแต่ประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่ยังนำมาซึ่งประโยชน์ในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันและความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจของภูมิภาคร่วมกัน ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต (Mega Trends) และพลิกผัน (Disruptive Changes)

▲ การนำเสนอหัวข้อ lessons-learned from Thailand และ Framework/plan to implement

จัดทำโดย :
นางสาวภริตา มณียม
แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

โครงการ TCTP หลักสูตร Introduction to Industrial Production Indices for Mekong Countries

รอบรั้ว อุตสาหกรรม

ดร.ณัฐพล รังสิตพล ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ตรวจเยี่ยมสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) พร้อมมอบแนวนโยบายเน้นการปฏิรูปการทำงานตามแนวคิด “ปฏิรูปหน่วยงาน MIND ใช้ หัว และ ใจ ปั้นอุตสาหกรรม คู่ชุมชน” พร้อมด้วย นายวันชัย พนมชัย รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม นางสาวณัฏฐิญา เนตยสุภา รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม รักษาการการแทน รองปลัดกระทรวง

อุตสาหกรรม และนายเดชา จาตุธนานันท์ผู้ตรวจราชการกระทรวงอุตสาหกรรม โดยมีนางวรรณ ชิตอรุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม และผู้บริหาร ข้าราชการเจ้าหน้าที่สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมให้การต้อนรับ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2566 ณ ห้องประชุม 601 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

นางศิริเพ็ญ เกียรติเฟื่องฟู รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นประธาน การประชุม คณะทำงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ครั้งที่ 1/2566 วันที่ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2566 ณ อาคารสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

นางวรรณ ชิตอรุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นประธานเปิดงานการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานด้วยระบบ iSingleForm” ให้แก่เจ้าหน้าที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566 ณ โรงแรมอวานี ขอนแก่น ไฮเทล แอนด์ คอนเวนชัน เซ็นเตอร์ โดยมี นางศิริเพ็ญ เกียรติเฟื่องฟู รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม อศจ.บึงกาฬ อศจ.ขอนแก่น และเจ้าหน้าที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เข้าร่วม

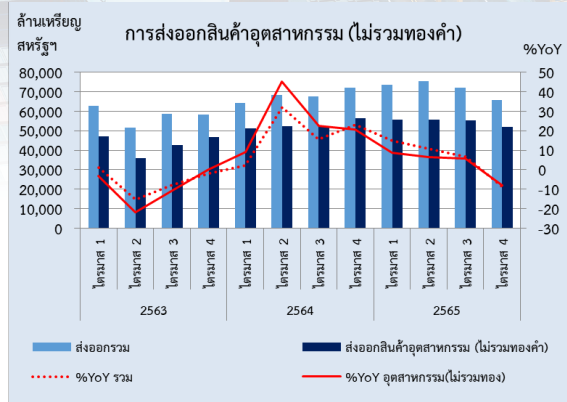
นายฤศ จันทร์สุวรรณ รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ร่วมประชุมคณะอนุกรรมการสรรหาและเจราจา ครั้งที่ 1/2566

โดยมี นายสุพัฒน์พงษ์ พันธุ์มีเชาว์ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ผ่านระบบออนไลน์ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2566 ณ อาคารสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

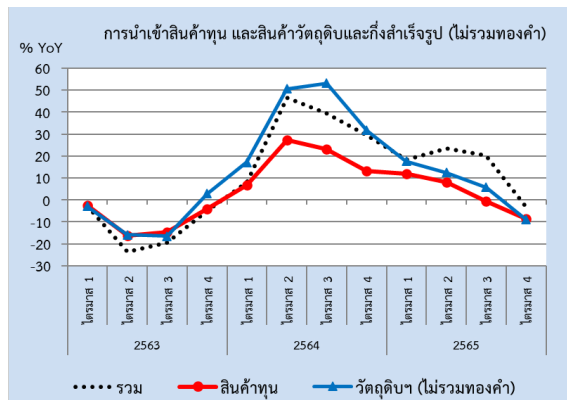
การส่งออก – นำเข้า

สินค้าอุตสาหกรรมไทย ไตรมาส 4 ปี 2565

ไตรมาส 4 ปี 2565 การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (ไม่รวมทองคำ) หดตัวร้อยละ 8.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน จากการหดตัวของสินค้าสำคัญ อาทิ เม็ดพลาสติก เคมีภัณฑ์ ตู้เย็น ตู้แช่แข็งและส่วนประกอบ เครื่องรับวิทยุ โทรทัศน์และส่วนประกอบ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ รถปิคอัพ รถบัสและรถบรรทุก ตลาดส่งออกส่วนใหญ่หดตัว ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เวียดนาม และตะวันออกกลางขยายตัวเล็กน้อย

หมายเหตุ : อาเซียน (5) ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และบรูไน CLMV ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม

ไตรมาส 4 ปี 2565 การนำเข้าสินค้าหดตัวร้อยละ 3.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยการนำเข้าสินค้าเชื้อเพลิงขยายตัวร้อยละ 8.3 สินค้าทุนหดตัวร้อยละ 8.5 จากการนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรมส่วนประกอบ สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป (ไม่รวมทองคำ) หดตัวร้อยละ 8.9 จากการนำเข้า เคมีภัณฑ์ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ ปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์

สินค้า	2563				2564				2565			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (ไม่รวมทองคำ)	-3.3%	-21.8%	-10.5%	0.2%	9.1%	45.1%	22.4%	20.7%	8.7%	6.4%	5.8%	-8.1%
นำเข้าสินค้าทุน	-2.4%	-16.2%	-14.6%	-4.0%	6.9%	27.3%	23.0%	13.2%	12.0%	8.1%	-0.5%	8.5%
นำเข้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป (ไม่รวมทองคำ)	-2.8%	-15.9%	-16.5%	2.9%	17.2%	50.5%	53.1%	31.7%	17.6%	12.5%	5.8%	8.9%

สินค้าอุตสาหกรรม 3 อันดับแรกในตลาดส่งออกสำคัญของไทย ไตรมาส 4 ปี 2565

- รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ (+19.2%)
- แผงวงจรไฟฟ้า (-6.5%)
- เคมีภัณฑ์ (-18.5%)

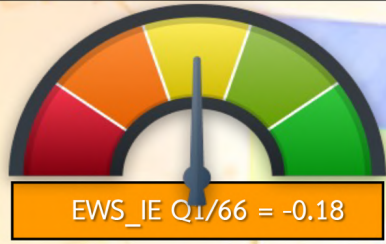
- เครื่องคอมพิวเตอร์ และส่วนประกอบ (-23.0%)
- เครื่องปรับอากาศ และส่วนประกอบ (-10.9%)
- ผลิตภัณฑ์ยาง (-11.2%)

- เครื่องคอมพิวเตอร์ และส่วนประกอบ (-27.9)
- เครื่องโทรสารและส่วนประกอบ (+18.2%)
- ผลิตภัณฑ์ยาง (-12.7%)

- รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ (-12.9%)
- เคมีภัณฑ์ (+7.8%)
- เครื่องคอมพิวเตอร์ และส่วนประกอบ (-3.6%)

- ผลิตภัณฑ์ยาง (+8.6%)
- เม็ดพลาสติก (-9.0%)
- เคมีภัณฑ์ (+26.5%)

ดัชนีชี้นำเตือนภัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทย : EWS-IE

หลักการพิจารณาสัญญาณการชี้หน้าเตือนภัย

ระบบเตือนภัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทย (EWS-IE) ดำเนินการโดยใช้ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) ซึ่งจัดทำโดย สศอ. เปรียบเทียบกับตัวแปรชี้หน้าเศรษฐกิจล่วงหน้า (Leading indicators) เพื่อวัดค่าความผิดปกติที่มีผลต่อภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้กำหนดใช้สัญญาณมาตรฐานวัดเป็นเครื่องมือชี้หน้าการเตือนภัย ล่วงหน้า 2-3 เดือน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ค่าดัชนี มากกว่า 2.0 ปกติสีเขียว, มากกว่า 0.0 ถึง 2.0 ปกติสีเขียวอ่อน, น้อยกว่า 0.0 ถึง -1.0 เฝ้าระวังสีเหลือง, มากกว่า -1.0 ถึง -2.0 ไม่ปกติสีส้ม, และมากกว่า -2.0 ขึ้นไปไม่ปกติสีแดง

ดัชนีการเตือนภัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทย (EWS-IE) ไตรมาส 1 และคาดการณ์ไตรมาส 2 ปี 2566

ไตรมาส 1 ค่าดัชนีฯ ส่งสัญญาณเฝ้าระวัง โดยส่งสัญญาณเฝ้าระวังในช่วงขาขึ้น จากปัจจัยภายในประเทศที่ส่งสัญญาณปกติ และมีแรงหนุนจากการลงทุนที่เพิ่มขึ้น ความเชื่อมั่นทางธุรกิจและความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรมยังคงส่งสัญญาณที่ดี เนื่องจากความต้องการภายในประเทศที่ขยายตัวตามการเติบโตของธุรกิจภาคบริการและท่องเที่ยว ส่วนปัจจัยต่างประเทศส่งสัญญาณเฝ้าระวังและไม่ปกติจากเครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าหลักที่สำคัญ ๆ ของไทยที่ส่งสัญญาณว่ามีแนวโน้มภาวะเศรษฐกิจถดถอย และการเติบโตของอุปสงค์ภายในของต่างประเทศชะลอลงตามภาวะเศรษฐกิจโลกที่ซบเซา

คาดการณ์ไตรมาส 2 ส่งสัญญาณปกติ ซึ่งต้องเฝ้าระวังในช่วงต้นไตรมาส จากการส่งออกของไทยที่ต้องเผชิญแรงกดดันจากเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจคู่ค้าสำคัญอย่างเช่น สหรัฐและยุโรปที่ชะลอลง จากนั้นจึงส่งสัญญาณปกติ เนื่องจากปัจจัยองค์ประกอบภายในประเทศอยู่ในช่วงขาขึ้น และคาดว่าอุปสงค์ของโลกจะส่งผลให้มีการผลิตเพื่อส่งออกเพิ่มขึ้น แต่ยังคงต้องเฝ้าระวังเรื่องข้อพิพาทการค้าระหว่างประเทศ

รายการ	ปี พ.ศ. 2564						ปี พ.ศ. 2565						ปี พ.ศ. 2566											
	ไตรมาส 3		ไตรมาส 4		ไตรมาส 1		ไตรมาส 2		ไตรมาส 3		ไตรมาส 4		ไตรมาส 1	ไตรมาส 2*										
Early Warning Indus.	0.63	0.57	0.55	0.57	0.62	0.68	0.71	0.72	0.70	0.65	0.59	0.50	0.37	0.20	0.01	-0.04	-0.17	-0.23	-0.23	-0.19	-0.13	-0.05	0.04	0.14
	0.58		0.62		0.71		0.58		0.19		-0.31		-0.18		0.04									

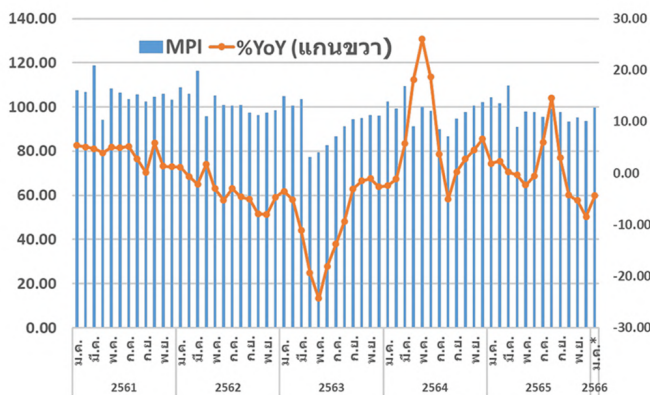
หมายเหตุ * คาดการณ์ล่วงหน้า

ที่มา รายงานการเตือนภัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมรายเดือนจาก <http://iui.oie.go.th/>

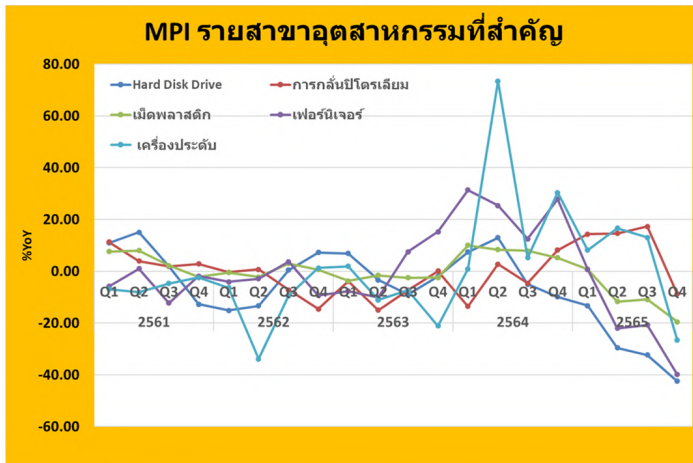

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI)

- ไตรมาสที่ 4/2565 MPI หดตัวร้อยละ 6.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน อุตสาหกรรมที่ส่งผลให้ดัชนีหดตัวจากไตรมาสเดียวกันของปี 2564 อาทิ Hard Disk Drive การกลั่นปิโตรเลียม เม็ดพลาสติก เฟอร์นิเจอร์ เครื่องประดับ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

		MPI (%YoY)
2564	Oct	2.7
	Nov	4.5
	Dec	6.7
	Q4	4.6
2565	Jan	1.9
	Feb	2.3
	Mar	0.2
	Q1	1.4
	Apr	-0.4
	May	-2.3
	Jun	-0.5
	Q2	-1.1
	Jul	6.0
	Aug	14.6
	Sep	3.0
	Q3	7.7
Oct	-4.3	
Nov	-5.3	
Dec	-8.5	
Q4	-6.0	